

Guldkastare i svår kamp med sig själv



Sune Sylvén om
Stockholms-OS:
Låt folket
bestämma!



Bit för Bit
med Sandlin:
Testa dina
kunskaper!



ORDFÖRANDEN HAR ORDET:

Samarbete på flera fronter

Den här sidan kommer att handla om samarbete. Det är just samarbete som varit temat för höstens verksamhet inom SOF och samarbetet kommer att fortsätta under vintern.

Det började med att SVIF, det vill säga Svenska Idrottshistoriska Föreningen genom sin ordförande Kalle Örsan i somras tog kontakt med oss och föreslog ett samarbete med SOF angående arrangemang av en debattkväll i höst med temat Sveriges förlorade ansökningar om OS-arrangemang. Initiativtagare var SVIF:s styrelseledamot, tillika SOF-medlem, Lars Liljegren som rekryterade en mycket erfaren panel med representanter för Riksidrottsförbundet, Sveriges Olympiska Kommité, Stockholms stad och sist men inte minst, kampanjkommitén för sommar-OS i Stockholm 2004.

Samarbetet med SVIF utökades också med samarbete med Riksidrottsmuseet där debatten ägde rum torsdagen den 17 november inför ca 60 medlemmar från de båda idrottshistoriska organisationerna. Vad som sades under debatten får ni läsa om längre fram i denna SOF Bulletin men det var en trevlig och givande kväll som avslutades med en god macka med tillhörande dryck.

Tack Kalle och Lars i SVIF! Vi samarbetar gärna med er om andra arrangemang längre fram.

Vi har också inlett ett samarbete med vår största idrott inom den olympiska rörelsen, fotboll. I vårt bibliotek på femte våningen i Klocktornet, Olympiastadion, har vi upplåtit plats för några bokhyllor med fotbollslitteratur från SFS, Sveriges Fotbollshistoriker och Statistiker. SFS ordförande Tommy Wahlsten var ju tidigare styrelseledamot och vice ordförande i SOF och SFS medlemsansvarige Bengt Ekstedt hade samma funktion i SOF:s styrelse. Fotbollsböckerna kommer närmast från SFS hedersordföran-

de Claes-G Bengtssons boksamling.

Angående biblioteket har vi under sensommaren lyckats förvärva några kompletterande möbler som bokhyllor, soffa och fåtöljer. Så vi hoppas snart kunna ta emot intresserade besökare i biblioteket.

Slutligen ser det ut som om samarbetet med Sveriges Olympiska Kommité skall bära riktig frukt sedan först avgångne ordföranden Stefan Lindeberg och sedan verksamhetschefen Peter Reinebo uppvisat ett klart intresse för SOF:s gamla idé om att inrätta Sveriges Olympiska Hall of Fame. Vi har haft några givande sammanträden och förhoppningsvis inom några månader kommer projektet att kunna presenteras.

Samarbetet med SOK kommer också att äga rum på SOK:s nya hemsida. SOF fanns ju med på SOK:s gamla hemsida under rubriken "Historia". När den nya hemsidan kom till försvann både historiskt material och med den SOF:s lilla informationsruta där några sidor av utgivna SOF Bulletiner kunde laddas ner. Men nu uttalar Peter Reinebo en möjlighet för SOF att få del i SOK:s hemsida med möjlighet att lägga ut information om verksamheten och publicera SOF Bulletinens artiklar på webben. Det låter mycket intressant för framtiden.

Den närmaste tiden handlar SOF-styrelsens konkreta arbete om att planera för årsmötet 2017. På annan plats i denna SOF Bulletin finns en inbjudan till årsmötet. Mer information med sedvanliga årsmöteshandlingar publiceras i nr 1, 2017. Vi hoppas då också kunna presentera en eller annan intressant gäst till vårt årsmöte.

God Jul och Gott Nytt Idrottsår!

Håkan Sundström



SOF- **bulletinen**

*Organ för Sveriges
Olympiahistoriska
Förening.*

*Bildad 3 mars 1986.
Nr 4 2016*

(110 från start)

*Redaktör och
ansvarig utgivare:*

*Sten Feldreich
sten.feldreich@
gmail.com*

Layout: Pär Lodin

*Tryck: KPH Uppsala
Nästa nr utkommer den
xxx*

*Välkomna med bidrag
senast den xxx*

Detta nummer innehåller

- | | | | |
|-------|---|-------|--|
| 2 | Ordförandens ord <i>Håkan Sundström</i> | 24-29 | 170 år som sport i Sverige <i>Håkan Sundström</i> |
| 3 | Adresser, innehåll mm | 31 | Medlemsnytt <i>Mårten Hougström</i> |
| 4-9 | OS i Stockholm <i>Sten Feldreich</i> <i>Göran Löwgren</i> | 32 | Bit för bit <i>Lasse Sandlin</i> |
| 10-11 | Sune Sylvéns krönika | 36 | Sport-memorabilia <i>Mats Taxén</i> |
| 12-17 | "Målarfebern blev för mycket" | 37-51 | Den olympiska familjen jubilarer och avlidna <i>Tommy Wahlsten</i> |
| 18-23 | OS-hockeyn och amatörer <i>Hans Brattberg</i> <i>Göran Löwgren</i> | 52 | Minne från inställt spel <i>Håkan Sundström</i> |

SOF:s styrelse

SOF:s plusgiro 54 14 10 - 7
Årsavgift 2016: 250 kr.

Föreningens adress:

c/o Håkan Sundström
se nedan.

Ordförande:

Håkan Sundström,
Selmedalsvägen 72 III,
129 37 Hägersten
Tel: 08-88 68 17 (b); 070-
347 44 28; E-post: hakan.
sundstrom@telia.com

Ledamöter:

Py Börjeson

(sekreterare)
Vansövägen 41, 125 40 Älvsjö
Tel: 08-99 18 65 (b); 076-110
66 22. E-post: pyborjeson@
gmail.com

Sten Feldreich

(redaktör)
Garvargatan 11,
112 21 Stockholm
Tel: 08- 618 56 34 (b); 070-763
10 53. E-post: sten.feldreich@
gmail.com

Christina Haarlem

(klubbmästare)
Smedsbacksgatan 3B, 115
39 Stockholm Tel: 08-791 97
51 (b); 073-590 54 76 E-post:
christina.haarlem@bredband.net

Mårten Hougström

(medlemsansvarig/vice ordf)
Mäster Simons väg 24,
170 66 Solna
Tel: 08-655 86 19 (b) 070-
565 37 55, E-post: marten.
hougstrom@bredband.net

Äcke Ohlsson (kassör)

Blommensbergsvägen 178,
126 52 Hägersten
Tel: 0765-44 75 08, E-post:
acke.ohlsson@stff.se

Lars Tegner (bibliotekarie)

Johannes plan 1,
1138 Stockholm
Tel: 0721-52 97 10; E-post:
lars.tegner48@gmail.com

SOK:s representant:

Utses senare

Hedersordförande:

*Ture Widlund Torsgatan 56,
113 37 Stockholm
Tel: 08-34 14 02, E-post: ture.
widlund@bredband.net*

Hedersmedlemmar:

*Ove Karlsson Gösta Ekmans
väg 5, 129 35 Hägersten
Tel. 08-646 39 55, E-post:
oveok@outlook.com*

Thord Eric Nilsson

*Hjortronvägen 19, 831 62
Östersund. Tel: 063-512433
(b); 070-5124335;
E-post: ThordEric.Nilsson@
mittmedia.se*

Revisorer:

*Birger Fält, Vetevägen 2,
145 68 Norsborg, Tel: 08-
53170303, 070-5757423,
birger.falt@bredband.net
Anders Johrén, Växlarvägen
77, 170 63 Solna, Tel: 08-
839291; anders.johren@
utbildningssekonomi.se*

OS i Stockholm

Stockholm som OS-stad igen. Planerna börjar nu ta form på allvar. Vad gick snett förra gången? Hur ser förutsättningarna ut nu? Det diskuterades intensivt under en välbesökt hösträff på Riksidrottsmuseet i ett samarrangemang mellan Sveriges olympiska föreningen (SOF) och Sveriges Idrottshistoriska förening (SVIF). Av många intressanta synpunkter kommer SUNE SYLVÉN med den mest radikala i sin kommentar.

Ändrade förutsättningar ökar svenska OS-chanser

”Brist på snö inget vi oroar oss för”

80 procent av alla tävlingar kan gå i Stockholm, de alpina grenarna i Åre, enligt Olof Öhman, huvudprojektledare för utredningen om Stockholms möjligheter att söka vinter-OS och Paralympics 2026.

Många parametrar blinkade grönt för en svensk OS-ansökan när Olof Öhman, tillika chef för Stockholms Idrottsförvaltning, gav åhörarna en förtitt på utredningen vid SOF:s hösträff på Idrottsmuseet.

Både anläggningar och infrastruktur finns till stora delar redan på plats för att klara ett vinter- OS i Stockholm. Plusgrader och eventuell snöbrist är inget att oroa sig för, tekniken att tillverka konstsnö har gått framåt.

Inte heller ekonomin bör innebära ett vågspel enligt Öhman. IOK har kraftigt höjt bidraget till arrangören; i dagens penningvärde skulle IOK bidra med runt sju



Stefan Bergh, Mervi Karttunen och Olof Öhman.

miljarder kronor.

– Det gör att den ekonomiska risken minskar betydligt. Ett OS måste vara ekonomiskt försvarbart och får inte innebära en risk för skattebetalarna, poängterade Öhman som tycker att IOK:s ändrade syn på ansökningar talar till Stockholms favör:

– Framtida arrangörer måste garantera att följa de internationella konventionerna om arbetsrätt och miljö. OS ska stå för hållbarhet och besluten att söka OS mäs-



Foto: Pär Lodin

te vara ordentligt demokratiskt förankrade.

Öhman hade svar på det mesta men två praktiska frågor återstår att lösa: var backhoppningen och bob- och rodeln ska avgöras. En tanke är att bygga en bob- och rodelbana vid Hammarbybacken.

– Vad gäller backhoppning är det mer tveksamt att bygga en hoppbacke i Stockholmsområdet, sa Öhman.

Men - hur många Stockholmare kan tänkas vurma för ett OS? Och hur går det till att tända allmänhetens intresse för ett vinter OS i huvudstaden?

– En grundförutsättning är att OS-satsningen långsiktigt måste gynna bredidrotten i Stockholmsregionen, sa Olof Öhman.

Riksidrottsförbundets generalsekreterare Stefan Bergh slog fast:

– Ansökningsprocessen måste vara saklig, korrekt och transparent från dag ett.

Riksidrottsförbundet är för att Sverige tar på sig stora mästerskapsarrangemang, men Bergh gav klart besked vad gäller OS.

–Finansieringen får inte ske med pengar tagna från de ordinarie idrottsanslagen.

SOK:s vice ordförande Mervi Karttunen betonade vikten av att RF och SOK går i takt genom hela ansökningsprocessen och att det på ett tidigt stadium upprättas goda relationer med IOK, inte minst med tjänstemännen på huvudkontor i Lausanne.

– Sådana kontakter kommer att ha stor betydelse för hur en ansökan tas emot. Så därför; använd alla idrottsledare med IOK-kontakter och odla de relationerna igen!

STEN FELDRICH

Beslut 2019

Det här händer nu:

OS-utredningen kommer att presenteras i slutet av 2016. Om kommunstyrelsen väljer att gå vidare kommer det att arbetas fram en intresseanmälan under 2017.

– Någon gång under 2017 året tas ett beslut i kommunfullmäktige om man vill gå vidare med en ansökan. Den formella ansökan ska vara inne 2018, säger Olof Öhman och tillägger:

– Då måste vi även veta om regeringen är med och om det finns statliga garantier för säkerheten.

Beslut om var OS och Paralympics går 2026 tas av IOK 2019.

OS i Stockholm

DN.
4/4 1992

Nej tack, inget OS

Det vore en olycka om Stockholm fick arrangera de olympiska spelen

ska få betala när de vill bedriva verksamhet för vuxna i kommunens lokaler. Även andra former av stöd till föreningslivet kommer att minska. Principiellt är denna hållning

varandra förknippade problem. Det ens handling om att frigöra den slumrande idelliteten. Människor har blivit så vana vid det offentliga stödet att ett plötsligt systemskifte skulle kunna slå ut även föreningar

själva bära kostnaderna. Om det inte finns några billiga alternativ riskerar många föreningar att gå under.

Den logiska fortsättningen på den politik Cederschiöld satte i gång

vill han alltså leda Stockholm än längre ut på storkalkylens väg.

När anläggningarna väl har byggts och OS är över måste de användas till någonting. Ska idrottsföreningarna ha en chans att

Dagens Nyheters ledarsida var kritisk när OS-planerna 2004 presenterades.

Folket måste vara med och idrotten stå enig

Varför ska vi lägga OS i en stad som inte vill ha några spel?

Frågan ställdes av IOK-presidenten Juan Antonio Samaranch. Olof Stenhammar brukar vara snabb i repliken, men just på den här frågan hade kampanjledaren för Stockholms-OS aldrig något bra svar.

Det var en viktig anledning till att det aldrig blev något sommar-OS i Stockholm 2004.

Så satt de där på podiet tillsammans igen, fyra av de tyngsta förkämparna för 90-talets svenska OS-försök.

Det har gått snart trettio år sedan Stockholm slutade på fjärde plats när världstaden för sommarspelen 2004 skulle utses. När det nu åter är aktuellt med en svensk OS-ansökan finns därför all anledning att blicka tillbaka. Vad gick fel förra gången? Vad kunde göras annorlunda?

Svenska idrottshistoriska föreningen (SVIF) och olympiahistorikerna (SOF) hade till höstträffen på Riksidrottsmuseet lyckats samla en slagkraftig panel. Från 90-talets Stockholmskampanj återfanns:

- Olof Stenhammar, ansiktet utåt och vd.
- Göran Långsved, ordförande i OS-bolaget.
- Mats Hulth, före finansborgarrådet.
- Lars Liljegren, Stockholmsidrottens företrädare.

Fyra viktiga råd framkom från de fyra under kvällen:

- 1) Säkra folkopinionen och vinn medierna!
- 2) Se till att det finns ett brett politiskt stöd!
- 3) Aktivera idrottsrörelsen!
- 4) Jobba brett mot IOK!

Tajmingen avgörande

Nittioalets OS-satsning var väl politiskt förankrad.

Moderaterna, Socialdemokraterna, Stockholmspartiet och Centerpartiet var för. Miljöpartiet, Folkpartiet och Vänsterpartiet emot.

– 80-procentig majoritet, konstaterar Mats Hulth.

Ändå irriterade det att Folkpartiet under resans gång kom att kovända.

Göran Långsved:



Panelen under hösträffen.

– Politiskt gäller det att ligga rätt. Det är lättare att driva stora projekt som OS om det inte är valtider. I annat fall får man räkna med att det finns partier som försöker vinna enkla debattpoäng.

Dagis eller OS? var en frågeställning som störde på den tiden.

– Tajmingen betyder mycket. Det är underlättat onekligen om det allmänna samhällsklimatet är positivt. Under 90-talet befann vi oss mitt i en finanskris.

Vinn medierna!

Trots stor politisk majoritet förmådde tanken på ett sommar-OS aldrig att riktigt greppa tag i stockholmarna. Opinionsundersökningarna visade i princip hälften för och hälften emot.

Kampanjledningen kände sig hela tiden motarbetad av medierna.

– Det var negativt från första stund, säger Olof Stenhammar och kan fortfarande citera rubriken på Dagens Nyheters ledarsida när OS-planerna presenterades.

– Och så fortsatte det.

Vinn medierna! lyder budskapet till kommande kampanjledare. Informera och

var tydliga med de många förtjänster som finns med ett OS-arrangemang!

– Ett stort ansvar ligger på oss inom idrottsrörelsen, säger Lars Liljegen. Vi måste aktivt engagera oss, betona betydelsen av idrotten i samhället och hur mycket ett OS skulle betyda för oss. Entusiasmera!

För 30 år sedan fanns en stark motsättning mellan företrädare för riksidrotten (RF) och den olympiska rörelsen (SOK). RF-basen Arne Ljungqvist var visserligen IOK-ledamot och hade en stark position inom den internationella friidrotten, men var ändå aldrig riktigt aktiv i Stockholms OS-satsning.

– Hela idrotten måste stå bakom en OS-dröm annars går det aldrig, var den allmänna uppfattningen på podiet.

Säkerheten är en fråga som blivit allt större (och dyrare) för varje OS. På 90-talet var säkerheten ett särskilt problem för Stockholm.

– Bombmannen!

Olof Stenhammar närmast fräser fram ordet.

Under OS-kampanjen inträffade flera

OS i Stockholm

incidenter på platser som sågs som en protest mot OS-planerna. Bland annat exploderade en bomb på Stadion och en tennisanläggning sattes i brand.

Dagen innan den avgörande omröstningen i Lausanne greps högeranarkisten Matz Hinze på Millesgården med en ryggsäck fylld av sprängmedel. Planerna var att tillintetgöra Millesstatyn ”Människan och Pegasus”. Symbolen för Stockholm-OS.

Dubbla misstag

I Lausanne förberedde kampanjledningens slutanförandet. Beskedet att ”Bombmannen” infångats borde vara en positiv nyhet. Ändå tvekade man. Till sist gjordes programmet om och ”Bombmannen” nämndes vid presentationen.

– Det var inte bra, säger Stenhammar nu. Det blev fel fokus.

Att knyta till sig ett antal internationella idrottsstjärnor visade sig också vara en felsatsning. Visst såg det bra ut att vara ”idrottarnas val”. Problemet var bara att det provocerade de som verkligen beslutade – IOK-ledamöterna.

”Det vi som bestämmer – inte idrottarna!”.

Att vinna IOK-ledamöterna var förstas det centrala för Stenhammar och hans stab. Varje IOK-medlem kartlades noga och bearbetades.

Processen är numera annorlunda och inte längre lika personinriktad. Dessbättre.

Ändå är det slutligen IOK-kongressen som tar beslutet och måste övertygas.

– Det är viktigt att komma ihåg att IOK är mer än bara ledamöterna. Organisationen är stor och till tjänstemännen i kansliet hade vi inte de rätta kontakterna, säger

Göran Långsved.

Leif Forsberg, som ingick i den inre kretsen i samband med Östersunds OS-ansökan 1994, fanns i publiken och begärde ordet:

– Det gäller också att ha kontakter inom förbunden för de ledande OS-idrotterna. Hade Bo Bengtson levt ett halvår längre skulle vi ha fått spelen. Det är jag övertygad om.

Bengtson var vd för Riksidrottsförbundet 1963-1980, och sekreterare i SOK 1969-1984. Han kände alla!

– Det är absolut nödvändigt att ha personer med ett brett kontaktnät, bekräftar Olof Stenhammar. Gunnar Ericsson gjorde ett jättejobb för oss.

Tv-mannen Bo Hansson följde de olika resonemangen med intresse, men kunde till sist inte hålla igen:

– Egentligen hade Stockholm aldrig någon chans, menar han.

– På den tiden hade jag goda kontakter inom IOK och det stod tidigt klart att Aten skulle ta hem det. Många tyckte det var fel att grekerna inte fick spelen till 100-årsminnet. Till och med Samaranch sa öppet att ”den olympiska rörelsen står i skuld till Aten”.

En dyster – men möjligen realistisk – summering av Stockholms OS-försök.

Våga och vinn!

Finns då någon anledning för Stockholm att ge sig in i OS-jakten igen?

Signalerna från de som var med på 90-talet är klar:

Ja, absolut!

Dock under vissa förutsättningar.

Sju senaste OS-försöken har ratats

Sverige har sökt OS nio gånger; sex vinter – OS, två sommar-OS och ett ryttar-OS.

1912 Sommar-OS.

(5maj -22 juli)

Berlin var länge favorit. Men efter problem med finansieringen av OS-stadion avstod tyskarna från att söka spelen. På kongressen i just Berlin kunde Stockholm utan konkurrens enhälligt utses.

1956 Ryttarspelen

(10-17 juni)

Röstsiffror:

| | |
|------------------|----|
| Stockholm | 25 |
| Paris | 10 |
| Rio | 8 |
| Los Angeles | 2 |
| Berlin | 2 |

Många var intresserade att ta hand om ryttartävlingarna när stränga karantänsregler gjorde det omöjligt att tävla i Melbourne.

1984 Vinter-OS

(7-19 februari)

Röstsiffror:

| | |
|-----------------|-------|
| Sarajev | 31 39 |
| Sapporo | 33 36 |
| Göteborg | 10 |
| Avstod | 1 |

Göteborg åkte ut direkt vid IOK:s omröstning i Aten 18 maj 1978.

1988 Vinter-OS

(13-28 februari)

Röstsiffror:

| | |
|--------------|-------|
| Calgary | 35 48 |
| Falun | 25 31 |
| Cortina | 18 |
| Avstod | 1 |

Omröstningen skedde i Baden-Baden, Västtyskland 30 september 1980. Sedan Cortina slagits ut i första röstomgången fick Sverige bara sex nya röster medan Calgary kunde lägga 13 nya till sina ursprungliga 35.

1992 Vinter-OS

(8-23 februari)

Röstsiffror:

| | |
|---------------|-----------------|
| Albertville | 19 26 29 42 51 |
| Sofia | 25 25 28 24 25 |
| Falun | 10 11 11 9/41 9 |
| Lillehammer | 10 11 9 9/40 |
| Cortina | 7 6 7 |
| Anchorage | 7 5 |
| Berchtesgaden | 6 |
| Avstod | 4 |

Omröstningen skedde i Lausanne 17 oktober 1986 och Faluns dåliga siffror redan från start var en stor besvikelse.

1994 Vinter-OS

(12-27 februari)

Röstsiffror:

| | |
|------------------|----------|
| Lillehammer | 25 30 45 |
| Östersund | 9 33 39 |
| Anchorage | 23 22 |
| Sofia | 1 |
| Avstod | 1 |

Arrangören utsågs i Seoul 15 september 1988. Så nära ett vinter-OS har Sverige aldrig varit. Spelen återvände dock till Norden efter 42 års frånvaro; Norge fick spelen för andra gången.

1988 Vinter-OS

(7-22 februari)

Röstsiffror:

| | |
|------------------|----------------|
| Nagano | 21 30 36 46 |
| Salt Lake C | 15/59 27 29 42 |
| Östersund | 18 25 23 |

| | |
|--------|-------|
| Jacca | 19 5 |
| Aosta | 15/29 |
| Avstod | 1 |

Arrangören utsågs i Birmingham 15 juni 1991. Notabelt är att Salt Lake City höll på att åka ut redan i första röstomgången. Östersund hängde med till tredje ronden.

2002 Vinter-OS

(8-24 februari)

Röstsiffror:

| | |
|------------------|----|
| Salt Lake City | 54 |
| Östersund | 14 |
| Sion | 14 |
| Quebec | 7 |

I Budapest 16 juni 1995 räckte det med en omröstning för att Salt Lake City skulle ta en jordskredsseger, som senare visade sig delvis vara byggd på mutor. Flera IOK-medlemmar fick avgå och reglerna för hur omröstningarna ska gå till skärptes.

2004 Sommar-OS

(13-29 augusti)

Röstsiffror:

| | |
|------------------|-------------|
| Aten | 32 38 53 66 |
| Rom | 23 28 35 41 |
| Kapstaden | 16/62 22 20 |
| Stockholm | 20 19 |
| Buenos Air | 16/44 |

När vinnaren Aten röstades fram vid IOK:s möte i Lausanne 5 september 1997 var Stockholm chanslös.



SUNE SYLVÉN:

Folkomröstning enda rimliga vägen



Vinter-OS i Stockholm 2026, galenskap eller realism?

Visst låter det härligt: Skidstadion i Tullinge, ishockey i Friends, skridsko i Globen, etc - och så förstås de alpina färgrenarna i Åre.

Men snöbristen då? Och det allt mildare vinterklimatet?

Det finns säger, optimisterna, ingenting som inte den nya tekniken kan klara av. Kylrör läggs ned i marken och vips så har storpubliken en bana att samlas kring - och förhoppningsvis nya skiddrottningar och skidkungar att hylla.

Men är det möjligt? Varför skulle Stockholm lyckas denna gång?

Historien från sent 1900-tal talar knappast för Sverige. Gång på gång har Sverige vädjat till de allsmäktiga ledamöterna i IOK. Buden har varit genomtänkta, starkt motiverade och har framförts med mycket stor skicklighet, det vittnar i alla fall kampanjmakarna själva alltid om.

Tyvärr har det alltid blivit nej, ibland med små marginaler, ibland med ett förnedrande avstånd till de orter som vunnit. I dessa tävlingar gäller bara guld, placeringarna i övrigt är av noll värde.

Men 2019 skall det alltså ske. Då ska IOK äntligen ge vika.

Vilka är chanserna?

Den livliga debatten i bland annat SOF:s regi på Riksidrottsmuseet gav knappast något uttömmande svar. Saken utreds noggrant och ska sedan ut på remiss, in-

an idrott, näringsliv, kommun och stat kan fatta de avgörande besluten.

En röd tråd genom debatten var det ofta bristande folkliga stödet. Klagovisor över de okunniga och rentav illvilliga massmedierna framfördes också. Som gammal murvel fick man en tår i ena ögonvrån.

Här är förstas kärnpunkten: Olympiska projekt är aldrig folkliga från början, initiativen tas alltid av olika former av överheter. 1912 struntade man i folket, av vilka många knappast hade tid eller råd att tänka på ett lyxigt idrottsprojekt. Numera är folkets kunskap större, man vet att OS-värdskap innebär problem och stora ekonomiska risker.

Vad ska man tro?

Visst gillar massor av människor att följa OS, en annan sak är att betala dyrt för saken. Det är en inställning som är högst begriplig.

Sent omsider lär nu IOK ha lärt läxan. Efter decennier under vilka de styrande struntat i de kostnader som olika städer dragit på sig, har nya riktlinjer dragits upp. De vräkiga projektens tid ska vara förbi, hållbarheten skall bli huvudprincip och IOK ska ge rejäla bidrag, så att inte den arrangerande orten får framtida ekonomiska svårigheter.

Detta låter onekligen bra, men kommer stockholmarna och jämtarna och övriga svenskar att tro på dessa löften?

Kampen mot den olympiska gigantis-

men har pågått på pappret i ett halvsekel, men vråkigheten har bara ökat. OS har i många fall blivit en gökunge, som tränger sig in och tränger ut andra intressen. I hägnat av de helgade och magiska olympiska värdena har den ekonomiska lössläppligheten ofta blivit direkt lättsinnig. Och hänsynen till lokal befolkning och arbetskraft har emellanåt varit obefintlig.

Men låt oss anta att en förbättring verkligen är på gång under den moderne och kloke IOK-presidenten Thomas Bach. Hur ska den allmänna skepsisen i Sverige vändas till succé?

Det är otänkbart att oppositionen skulle tystna. Tiden är inte den bästa för direktiv ovanifrån, etablissemang avskys av många.

Ökad konkurrens

Projektet kräver en rejäl enighet från början. Således måste verkligen de gamla stridstupparna SOK och RF samsas. De politiska partierna får inte vara alltför splittrade, det räcker knappast om s och m går samman. Att näringslivet ställer upp kan tas för givet. Staten lär få fundera om landet har poliser så att de ständigt ökande säkerhetskraven kan uppfyllas. Det blir väl att låna personal från grannländerna.

De nya förment gynnsamma villkoren lär öka konkurrensen inför 2026, då Europa tillmätts stora möjligheter. Sverige har ett sentimentalt argument som skulle kunna slå: Är det rimligt att en så stor vintersportnation som den svenska inte har fått anordna vinterspelen, trots en rad godhjärtade försök.

När Stockholm slogs ut med stora siffror 1997 föll ett plötsligt gråtmilt IOK för Aten, som ansåg sig ha blivit orättvist behandlat när Atlanta fick spelen 1996.

Men räcker detta: Ett snyggt och sam-

lat arrangemang, en på organisationsnivå samlad nation och fina argument mot IOK?

Nej. Befolkningen måste också, glad och entusiastisk, ställa sig bakom projektet.

Hur detta trollerinummer ska gå till är svårt att veta, men det finns en metod, som innebär risker och möjligheter:

En folkomröstning!

En sådan skulle kunna hållas i berörda kommuner och borde hållas under våren 2017. Det skulle innebära att intressenterna snabbt på och presenterar ett fullgånget projekt omgående och åtminstone får preliminära löften från stat och kommun.

Faran med en rådgivande folkomröstning är förstas att allihopa spricker. Ändå vore det bättre och billigare att stoppa projektet tidigt, än att senare fall just på svagt opinionsstöd?

Men om folkmajoriteten skulle säga ja, kan SOK åka till avgörandet i Lausanne 2019 i en kraftigt stärkt position. Tidigare har ju Sverige ideligen fällts av just det bristande folkliga stödet, en brist som alltid snappats upp av konkurrenterna.

En rejäl kampanj och debatter där alla argument för och emot granskas hårt, skulle kunna bli en stor chans för svensk idrott att visa sin kolossala styrka. Något positivt att tänka på.

Utan folkets stöd går det inte. Det insåg alla i debatten på Riksidrottsmuseet.

Nåväl, låt oss börja i den ändan.

Vågar svensk idrott? Vad har man att förlora.

Fotnot: Kommunal omröstning kan ske om minst 10 procent av de röstberättigade i området begär så. Stadsfullmäktige kan naturligtvis också besluta i frågan. Redan nu är det klart att det blir folkomröstning i Schweiz när man väl valt sin kandidatort.

”Målarfebern” blev för mycket

Arbetarpojken

Erik Lundqvist kom från Grängesberg i Dalarna och kallades ”Målarn”. Under några sommarmånader 1928 chockade han konkurrenterna med att vinna OS-guld, följa upp med världsrekord och på köpet passera en drömgräns.

Journalisten och författaren Olle Backman har skrivit den nya boken ”Spjutkastaren från Grängesberg - om Erik ”Målarn” Lundqvists dramatiska liv”.

Här följer några utdrag och en sammanfattning av ett spännande levnadsöde och en begåvad idrottares korta tid i rampljuset.



GENOMBROTET

”Gösse” Holmér slutar tvivla

Senare under våren kallade ”Gösse” Holmer Erik till Stockholm. Han ville se honom kasta. De hade bestämt att de skulle träffas vid Östermalms Idrottsplats, inte långt från Stockholms olympiastadion. Holmér var lite osäker på om Erik hade förmågan för att lyckas vid de olympiska tävlingarna i Amsterdam. Hur var hans form? Hade hans teknik utvecklats? Hade han lärt sig något av alla Holmérs råd och påpekanden? Var han inte trots allt för ung och oerfaren? Skulle han bli nervös?

Erik kom till mötet med Holmér i kostym och promenadskor, alltså i det närmaste finklädd. Han verkade loj och lite ointresserad. Insåg han inte hur viktigt mötet med Holmér var? Att han kanske kunde missa chansen att få delta i olympiaden? Ville han inte kasta?

Holmér hade med sig ett spjut som han gav till Erik

och bad honom att provkasta. Erik tog långsamt av sig kavajen, rullade upp skjortärmarna och spottade i nävarna. Han greppade spjutet först efter det att han torkat av det noggrant med sin näsduk. Därefter gick han bakåt några steg. Utan någon större koncentration lufsade han fram några meter och drog iväg spjutet.

Östermalms IP var på den tiden inhägnat av ett två meter högt staket, vars huvudsyfte var att hindra icke betalande åskådare från att exempelvis se en fotbollsmatch. Det låg ca 55 meter från Eriks utkastsplats.

Erik fick en bra träff med spjutet. En fantastisk träff! Det inte bara passerade staketet vid 55 meter utan flög högt över detta och fastnade i en stor ek cirka 70 meter bort. Spjutet fastnade dessutom flera meter upp på stammen!

Kastet var uppenbarligen, om inte eken stått i vägen ett garanterat inofficiellt världsrekord med många meter tillgodo!

Den normalt sett mycket talföre ”Gösse” Holmér, som sällan tappade fattningen, blev alldeles stum. Han trodde knappt sina ögon! Hur var det bara möjligt att kasta så långt? Och med så kort ansats?



Många år senare beskrev han kastet som: ”det längsta spjutkast jag någonsin sett!” och Erik själv hävdade alltid att det var hans längsta i karriären.

Mitt i högsommaren kom ett brev från ”Idrottsförbundet i Stockholm” adresserat till Erik Lundqvist i Stora Hagen 5.

”Stockholm den 12 juli 1928.

Herr Erik Lundqvist, Grängesberg.

Härmed får vi meddela att Ni av Svenska Idrottsförbundet uttagits att delta i spjutkastning vid Olympiska spelen i Amsterdam den 29 juli-6 augusti 1928.

Den grupp ni tillhör avreser från Stockholm onsdagen den 25 juli 1928 på kvällen. Ni skall sålunda avresa från Grängesberg för att vara i Stockholm och medfölja denna dag.

Vi äro tacksamma för edert omgående meddelande att ni är oförhindrad medfölja.

Pass för Tyskland skall Ni omedelbart uttaga och hitsända.

Det identitetskort, som härmed bifogas skall Ni å baksidan förse med eder namnteckning vid orden ”Signature de Titulaire” varjämte Ni skall anskaffa 2 st fotos å tunna papper och i passande storlek/ se rutan ”Photo de Titulaire”/ att fastklistra bredvid namnteckningen. Fotots fastsättning ombestyres här. Kortets framsida skall ifyllas med skrivmaskin, vilket likaledes ombestyres här. De uppgifter vi behöva härför äro : fullständigt namn, födelseår och dag samt födelseort, vilket Ni torde meddela oss samtidigt med hitsändande av kortet.

Tävlingsdräkten blir blå byxor, vit tröja med svensk flagga på bröstet. Dräkten anskaffas av oss, men skall omedelbart efter avslutande tävlingar återlämnas.”

FRÅN OS-HJÄLTE TILL PSYKPATIENT

Vid de olympiska spelen i Amsterdam 1928 deltog en blyg 19-årig målare från Grängesberg i spjutkastning. Han var internationellt okänd och favoritskapet till segern låg hos andra deltagare, framförallt de från Finland.

Trots detta tog Erik ”Målarn” Lundqvist sensationellt hem segern.

Han chockade konkurrenterna med att dra till med 66.60 meter redan i den första omgången. Det stressade favoriterna så till den grad att de aldrig förmådde prestera på topp.

”Målarn” kom hem med en olympisk guldmedalj till ett glädjerusigt Grängesberg, Dalarna och Sverige. Det var nog det största som hänt Grängesbergstrakten. Åtminstone sedan kung Oscar 1889 godkänt uppförandet av en dynamitfabrik på orten!

Under fortsättningen av säsongen underströk Erik Lundqvist verkligen vem som var bäst i världen. På Stadion i Stockholm blev det nytt världsrekord och ”Målarn” blev först i världen att få iväg spjutet över 70 meter.

Erik Lundqvists stora kasttalang hade upptäckts tidigt vid en lokal friidrottstävling där han som junior fått uppgiften att kasta tillbaka seniorekastarnas spjut. Döm om allas förvåning när hans returnerande kast överträffade de tävlandes!

Den dåvarande landslagstränaren i friidrott eller ”Riksinstruktören i allmän idrott”, Gösta ”Gösse” Holmér engagerade sig i den unga talangen och utvecklade hans teknik och kastlängder.

Målarns blyga tysta framtoning i kom-



bination med hans framgångsrika spjutkastning gick hem hos det svenska folket och det utbröt en ”Målarnfebern” i hela landet.

Alla ville se honom kasta långt och helst nya världsrekord. Fabrikörer ville använda hans namn i alla möjliga reklamsammanhang. Tidningarna jagade honom för nya artiklar och kassainbringande löpsedlar.



Erik ”Målarn” Lundqvist led tidigt av nervösa besvär och inte blev det bättre av den enorma uppmärksamheten. Trycket på honom blev för stort och ohanterbart. Han drog sig undan, gömde sig och blev till slut inlagd på sjukhus. Karriären stannade av.

Visserligen kastade han under de kommande åren till och från. Ibland med mycket gott resultat. Men den fantastiska säsongen 1928 förblev höjdpunkten och i praktiken också slutpunkten på hans karriär.

Det spekulerades mycket om hans eventuella deltagande i de olympiska spelen i Los Angeles 1932. Hans namn figurerade även inför uttagningarna till OS 1936 i Berlin. Men han valde att stanna hemma.

SLUTET

”Inte ens jag själv kan stoppa mig...”

Grängesberg, augusti 1936

Erik var nu 28 år. Åtta långa år hade gått sedan den där stora dagen i Amsterdam när han segrade. Åtta långa och svåra år.

Han hade hört på radion om Gerd Stöck och hans kast, hans segerkast. Hans olympiska triumf på olympiastadion i Berlin för fyra dagar sedan. Stöck hade kastat 71,84 meter hemma i Tyskland. I nazisternas Tyskland. Inför Adolf Hitler i den gigantiska monumentala olympiaarenan. Att en tysk hade erövrat segerkransen inför jublande nazistiska massor, sved hårt i hans antifascistiska sinne. Hitler hade triumferat. Detta fick inte passera obemärkt.

Nu ville han än en gång mäta sina krafter med den bästa. Egentligen var det oundvikligt. Sådan var han, och sådan skulle han förbli. Inte ens jag själv kan stoppa mig, tänkte han.

Platsen där han stod var helt tom. Öde. Marken var jämn, fin och gräset var fortfarande lite fuktigt av tidig morgondagg. Den var mjuk av bördig jord, som gjord för att genomborras av spjut.

Hur tyst var det inte där han stod och väntade på den rätta känslan. Hur ofta hade han inte valt att kasta i fel ögonblick? När det kändes fel?

Men han var lugn. Han hade inte bråttom. Det var inga som störde honom här. Nu var han på hemmaplan. Han gillade att vara för sig själv.

Han hade ännu inte greppat spjutet. Det låg framför honom. Kvällen var fantastiskt vacker. Röda molnflammor lyste upp himlen som klara oljefärger. Slagna solstrålar försökte bryta sig genom ett skogsparti. Det var helt vindstilla.

Han hade mycket noggrant mätt upp det exakta segerresultatet från olympiaden. Stöcks kast på sjuttioen meter och åttiofyra centimeter. Hur gärna hade han inte velat fått vara där i Berlin! Att ha fått möta Stöck på plats. Att ha fått besegra honom inför Hitler och nazisterna! Att få visa att dom inte var oöverbinnerliga!

Han kavlade upp ärmarna, spottade i näven, böjde sig ned och tog upp spjutet. Han blundade och lugnet kom över honom.

Allting passerade revy. Alla hans minnen, alla hans idrottsminnen. Stenkastningen som ung. Alla hans tävlingar. Alla hans bedrifter och bedrävelser. Motståndare



och vänner. Hans svagheter och sorger. Och när han anade att tveksamheten och oron än en gång började att ta hans själ i besittning, då lyfte han spjutet till axeln, tittade framåt och satte fart.

De enda ljud som hördes var hans lätta snabba steg. Med en kort rörelse drog han tillbaka spjutet, sträckte ut armen, satte ned foten och drog till med en kontrollerad kraft. Hans smidiga kropp böjdes som en båge och spjutet släpptes i en välkoordinerad rörelse. Han andades ut i glädje och spjutet skar vibrerande genom luften. Han hade fått all sin kraft rakt genom spjutet. I samma stund visste han, visste, var det skulle landa. Nu var han säker och hans tro gick i uppfyllelse när spjutet spetsade marken bortom den utmäta markeringen.

Han stod stilla ett tag, och lät sig berusas av fiktivt jubel och applåder. Precis som i Amsterdam. Man ropade ut hans namn på arenan. Hans namn färdades än en gång i etern, och hans namn skulle tryckas i hård svärta på vita tidningssidor. Visserligen i fantasin, men ändå...

Vad säger du om det herr Hitler? Marscherar dina kolonner nu lika säkert? Höjer du nu din arm med samma glödande tro? fantiserade han när han gick över fältet, ovetandes om den världsstorm som nalkades.

När han kom fram till spjutet satt det hårt fast i marken. Han drog loss det, tog som vanligt upp sin näsduk ur fickan och rengjorde spetsen mycket noggrant så att den fick glansen åter. Sedan satte han sig ned och bytte skor. Därefter tog han spjutet över axeln och sina hemmagjorda spikskor i handen, och gick så sakta hemåt.

Tre frågor

...till författaren Olle Backman, 60, som skrivit boken "Spjutkastaren från Grängesberg".



Varför en bok om "Målarn"?

– När jag höll på med rese-archarbete för några andra idrottshistoriska böcker stötte jag på Erik "Målarn" Lundqvists namn. Hans karriär var så kort och framgångsrik att jag undrade som så många andra - vad hände? Ordet "sjukdom" nämndes ibland. Jag blev nyfiken.

Hur gick du tillväga?

– Jag hittade otroligt detaljrika artiklar i Idrottsbladet från den tiden. Jag lyckades få kontakt med hans son, Don Lundqvist. Besökte honom i Dalarna och fick ta del av sparade artiklar, höra historierna och se hans pappas omfångsrika prissamling.

Vem är du?

– Jag är född i Jokkmokk, men bor och har växt upp i Örnsköldsvik. Jag har en bakgrund som fotograf, men är numera verksam som journalist och författare. Mina tidigare idrottshistoriska böcker är "Vi var starkare förr" om cirksuatleter för 100 år sedan, och "Nordenskiöldsloppet 1884 - historien om världens hårdaste skidtävling".

Köp för specialpris

Boken "Spjutkastaren från Grängesberg - berättelsen om Erik "Målarn" Lundqvists dramatiska liv" går att beställa via mejl (olofbackman@telia.com) eller via mobil (070-397 28 92).
Pris: 175 kronor (frakt ingår).



Ishockey och olympiska spel har ofta varit en komplicerad historia. Åter hotar den nordamerikanska proffsligan NHL med bojkott. Längre var det den olympiska ledningen som bannlyste världens bästa spelare. HANS BRATTBERG berättar om IOK-presidenten Avery Brundages sista strid för amatörismen.

OS-hockeyn och amatörer

”DET ÄR FULT ATT INTE MÅLA”.

På 1960-talet visades bioreklam för Alcro köksfärg med komikern Martin Ljung. En tid före OS i Innsbruck satt det en stor affisch på reklampelare över hela Göteborg. Nu gällde det Alcros utomhusfärger, nu var det fullt – inte att låta bli att måla – men fullt av en blivande olympier att sälja sig till reklam.

– Jag hotades av olympiska kommitténs folk att mista mitt amatörskap om inte affischerna omedelbart togs bort, berättar den då blivande silvermedaljören Lars-Eric Lundvall.

Affischerna försvann visst samma dag. Men pengarna han fått som affischnamn – någon tusenlapp – krävdes han inte på. För på den tiden såg man mellan fingrarna på pengar under bordet – det skulle bara inte synas – allra minst skyltas på stora reklampelare.

Olympier och amatörskap – frågan är äldre än så.

Till S:t Moritz 1948 skickades två hockeylag från USA – det amerikanska ishockeyförbundet AAU:s med proffs och den amerikanska olympiska kommittén AHA:s med amatörer. Det rädde fullt krig



En lirare med färg. I dag skrattar Lasse Lundvall åt färgreklamen, som visserligen gav honom någon tusenlapp i förtjänst men som höll på att kosta honom hans amatörskap.

FOTO: HANS BRATTBERG

mellan AAU:s ordförande Walter Brown och AHA:s Avery Brundage.

Amatörlaget fick representera USA – men bara under invigningen. De schweiziska arrangörerna accepterade nämligen



Avery Brundages amatörlag som representerade USA under OS-invingningen i S:t Moritz, men som aldrig fick spela. Som hämnd såg Brundage till att det mera proffsbetonade USA-laget diskades i efterhand. (FOTOT ur All Sport nr 2 1948)

AHA:s mera proffsiga lag. När detta stod klart utbrast Brundage:

”DÖRREN PÅ VID GAVEL FÖR AFFÄRSINTRESSEN”

(Rubrik i Dagens Nyheter 29.1.1948)

AHA-laget kom fyra i turneringen. Efter inledande 5-4-förlust mot värdnationen besegrades Polen 23-4, Italien 31-1, Sverige 5-2, Österrike 13-2, men man förlorade mot Kanada med 12-3 och Tjeckoslovakien 4-3.

USA hamnade på fjärde plats men maktkampen mellan de amerikanska förbunden fortsatte. Det slutade med att USA:s lag ströks, deras resultat skulle inte räknas.

Däremot räknades de andra lagens matchresultat mot USA, vilket ledde till att Kanada tilldelades guld på bättre

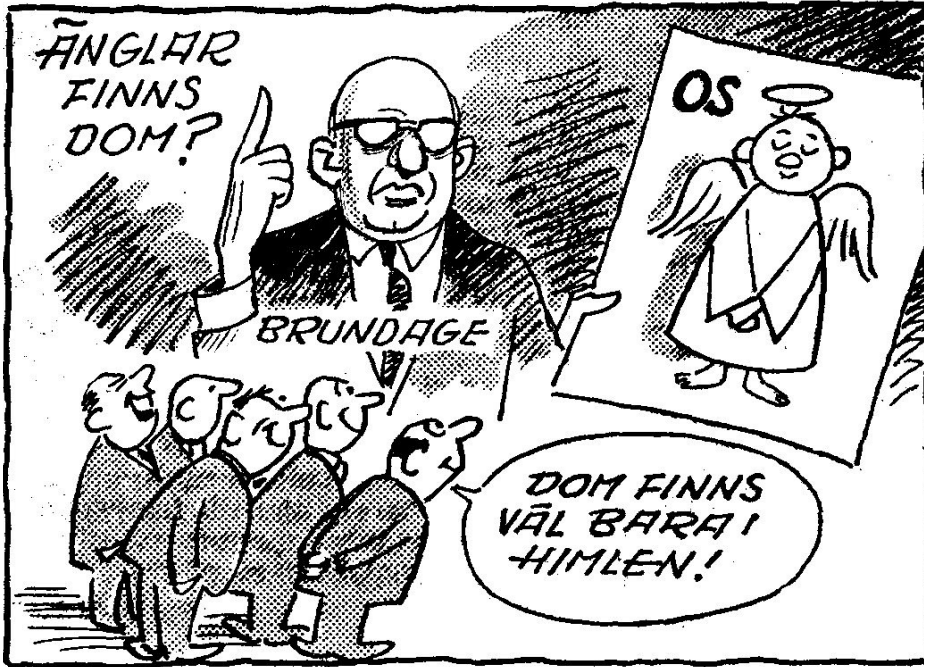
målskillnad än Tjeckoslovakien efter en mållös inbördes final.

Avery Brundage (1887-1975) var 1952-72 Internationella Olympiska Kommitténs femte president. Han höll envist hårt på det olympiska amatörskapet.

Själv deltog han i klassisk femkamp och tiokamp vid Stockholms-OS 1912 och vägrade sedan livet ut att ge den efter spelen diskvalificerade medtävlaren, dubbelsegraren Jim Thorpe (1888-1953) upprättelse.

En sådan kom först året efter Brundages bortgång, trettio år efter Thorpes död.

Bland det sista som ”Mister Amatör” lyckades med var att få Österrikes Karl Schranz, som vunnit OS-silver i storslalom 1964 (och VM 1970) diskvalificerad



Den gamle Brundage dundrat har (som han så gärna gör)
 »Envar i OS stoppad blir som ej är amatör!»
 Då skulle alla idrottsstjärnor åka dit på stubben.
 Nej enklare är nog att ta en kvast och sopa gubben.

Kritiken mot Brundages "amatörhyckleri". Här från tidningen Rekord-magasinet.

i Sapporo 1972. Ett bevis var ett foto av Schranz när han spelat korpfboll hemma i S:t Anton med reklam för en kaffefirma (Aroma).

28 av 42 närvarande IOK-medlemmar, inklusive hela det nordiska blocket (!) stödde Brundage, Schranz fick inte vara med. Men vid hemkomsten till Wien togs Schranz emot av Österrikes förbundskansler Bruno Kreisky och hyllades som dagens hjälte av 60.000 landsmän. (Se bilder i Olympiaboken 1998 s.94-95)

Efter Brundage kom irländaren Lord

Killanin som IOK:s ordförande (1972-80). Han efterträddes av spanjoren Juan Antonio Samaranch (1920-2010) som behöll posten till 2001.

Samaranch – en gång Francos sportminister – adlades av kung Juan Carlos för sitt arbete inom den olympiska rörelsen och erhöll titeln markis.

Förbudet mot proffs i OS försvann helt när han tillträdde som ordförande 1980. Därför kunde t ex tennisproffset Stefan Edberg vinna olympiska bronsmedaljer i Söul 1988. (Något svenskt guld blev det

som bekant inte i den olympiaden.)

Och USA:s Dream Team – med superproffs som Magic Johnson och Michael Jordan – leka hem basketguld i Barcelona 1992.

Gunilla Lindberg – ledamot i IOK:

– Vi vill att de bästa aktiva skall tävla i OS. Kravet är att det skall finnas ett internationellt specialförbund som de aktiva tävlar under och ett nationellt förbund – vilket innebär inte bara professionella proffsfigor. Här har man ju exemplet på ishockey där proffsen också deltar i VM.

– Vi hade golf och rugby med på OS-programmet för första gången i Rio och vi har också en ny regel fr.o.m. 2020 där arrangören får välja upp till fem idrotter/discipliner för sitt eget OS. Så baseboll kommer med all säkerhet att vara med i Tokyo 2020.

Till detta kan fogas att även proffsboxare fick vara med i Rio i somras. Frågan är när det blir fritt fram för olympiska fotbollsproffs i alla åldrar – FIFA har hittills värvat om den egna VM-fotbollen.

Avgörande läge om NHL och OS

Blir det några NHL-spelare i OS i Pyeongchang? Förhandlingarna är inne i ett avgörande skede och parterna pressar varandra hårt.

Den olympiska ledningen vill det förstås, liksom Internationella Ishockeyförbundet. Spelarna vill - men NHL-organisationen spjärnar emot.

Mycket är ett förhandlingsspel. Det hör till. Men den här gången ska diskussionerna vara ovanligt hårda.

I och med återinförandet av höstens World Cup har NHL skaffat sig en egen plattform för internationella sammandrabbningar. Behovet av OS anses därför ha minskat.

De dyra försäkringskostnaderna för spelarna är av hävd en avgörande fråga i samband med OS. När IOK nu inte längre vill stå för de här kostnaderna har Internationella ishockeyförbundet (IIHF) klivit in erbjudit sig att stå för notan. En nätt summa på motsvarande 91 miljoner.

Frid och fröjd, kan man tro. Men nej.

NHL har nu sett sin chans att pressa spelarna. Parallellt med OS-diskussionerna pågår nämligen andra förhandlingar mellan NHL och spelarfacket NHLPA. Och NHL försöker nu tvinga spelarna till ett längre avtal. Annars inget OS! lyder hotet.

Under januari förväntas ett slutgiltigt besked.

GÖRAN LÖWGREN

På gränsen mellan amatör och proffs

Hockeystjärnan Ulf Sterner var i USA före och efter OS 1964. Före OS ville han inte teckna proffskontrakt, han ville vara med i Innsbruck, där han vann silver. Men efter sitt proffsår hos New York Rangers med farmarklubbar 1964-65 kunde han inte vara med i påföljande olympiska spel 1968 och 1972.

Ulf Sterner var däremot med när Tre Kronor i september 1972, då Sverige mötte NHL-proffsen och spelade 4-4. En match som finns på Youtube. NHL-spelarna var på väg till Moskva för att göra upp med ryssarna i en serie matcher. Äntligen möttes världens bästa hockeyspelare i Öst och Väst.

Sovjets "amatörer" var som alla nog vet ytterst vältrimmade yrkesmän, avlönade av militären för att försvara stormaktens intressen - på rinkarna. NHL-laget som förlorat hemma överraskade ryssarna med att ta revansch och vinna den serien.

Vårt eget superproffs i hockey – Börje Salming – hade hunnit fylla fyrtio innan han fick vara med i OS. Efter 17 år i Kanada blev han re-amatöriserad i AIK. OS i Albertville 1992 blev alltså hans första – men också hans sista. HANS BRATTBERG

Kanada dominerar, Finland tar medaljer

I den olympiska ishockeyn dröjde det tills 1998 innan ännu aktiva NHL-proffs tilläts vara med. Det året deltog NHL-proffs från olika nationer. Tjeckien vann sitt första hockeysguld med stjärnor som målvakten Dominik Hasek och Jaromir Jagr.

Under de fem spel som avgjorts sedan dess är Kanada överlägset med tre guld. Finland har faktiskt vunnit flest medaljer.

Medaljligan i OS-hockeyn 1998-2016

| | Guld | Silver | Brons |
|-------------|------|--------|-------|
| 1) Kanada | 3 | - | - |
| 2) Sverige | 1 | 1 | - |
| 3) Tjeckien | 1 | - | 1 |
| 4) USA | - | 2 | - |
| 5) Finland | - | 1 | 3 |
| 6) Ryssland | - | 1 | 1 |



*Matthias Öhlund och Daniel Alfredsson har deltagit vid samtliga fem OS-turneringar där NHL-proffs tillåts vara med.
Foto: SOK*

TRE KRONORS PLACERINGAR

1998 Nagano: 5

2002 Salt Lake City, USA: 5

2006 Turin, Italien : 1

2010 Vancouver: 5

2014 Sotij, Ryssland: 2



OS-turneringar med NHL

Två svenskar har varit med i alla fem

Fem olympiska hockeyturneringar har genomförts i samarbete med NHL. Två svenska spelare har varit med vid samtliga tillfällen: Daniel Alfredsson och Matthias Öhlund. Guldcoachen Bengt-Åke Gustafsson är den ende som förbundskapten fått förtroendet att leda styrkorna mer än vid ett tillfälle.

MÅLVAKTER

| | | | | |
|---------------------------------------|----|----|----|----|
| Johan Hedberg, Detroit Vipers | 98 | 02 | | |
| Tommy Salo, New York Islanders | 98 | 02 | | |
| Tommy Söderström, Djurgårdens IF | 98 | | | |
| Mikael Tellqvist, Toronto Maple Leafs | 02 | 06 | | |
| Jonas Gustavsson, Toronto/Detroit | | | 10 | 14 |
| Stefan Liv, HV 71 | | 06 | 10 | |
| Henrik Lundqvist, New York | | 06 | 10 | 14 |
| Jhonas Enroth, Buffalo Sabres | | | | 14 |

BACKAR

| | | | | | |
|-------------------------------------|----|----|----|----|----|
| Tommy Albelin, Calgary Flames | 98 | | | | |
| Carl Johansson, Washington Capit. | 98 | | | | |
| Nicklas Lidström, Detroit Red W. | 98 | 02 | 06 | 10 | |
| Mattias Norström, Los Angeles K. | 98 | 02 | | | |
| Marcus Ragnarsson, San José S. | 98 | 02 | | | |
| Ulf Samuelsson, New York R. | 98 | | | | |
| Mattias Öhlund, Vancouver/Tampa | 98 | 02 | 06 | 10 | 14 |
| Kim Johnsson, Philadelphia Flyers | | 02 | | | |
| Kenny Jönsson, New York Islanders | | 02 | 06 | | |
| Fredrik Olausson, Detroit Red W.w | | 02 | | | |
| Christian Bäckman, St. Loius Blues | | 06 | | | |
| Niclas Hävelid, Atlanta Thrashers | | 06 | | | |
| Niklas Kronwall, Detroit Red Wings | | 06 | 10 | 14 | |
| Ronnie Sundin, Frölunda HC | | 06 | | | |
| Daniel Tjärnqvist, Minnesota Wild | | 06 | | | |
| Tobias Enström, Atlanta Thrashers | | 10 | | | |
| Douglas Murray, San Jose Sharks | | 10 | | | |
| Johnny Oduya, Atlanta Thrashers | | 10 | 14 | | |
| Henrik Tallinder, Buffalo Sabres | | 10 | 14 | | |
| Alexander Edler, Vancouver C. | | 14 | | | |
| Oliver Ekman Larsson, Phoenix C. | | 14 | | | |
| Jonathan Ericsson, Detroit Red W. | | 14 | | | |
| Niklas Hjalmarsson, Chicago Blackh. | | 14 | | | |
| Erik Karlsson, Ottawa Senators | | 14 | | | |

FORWARDS

| | | | | | |
|------------------------------------|----|----|----|----|----|
| Daniel Alfredsson, Ottawa Senators | 98 | 02 | 06 | 10 | 14 |
| Mikael Andersson, Tampa Bay L | 98 | | | | |
| Ulf Dahlén, HV 71 | 98 | 02 | | | |
| Peter Forsberg, Colorado Avalanche | 98 | | 06 | 10 | |
| Andreas Johansson, Pittsburgh P. | 98 | | | | |
| Jörgen Jönsson, Färjestads BK | 98 | 02 | 06 | | |

| | | | | | |
|---------------------------------------|----|----|----|----|-----|
| Patric Kjellberg, Djurgårdens IF | 98 | | | | |
| Mats Lindgren, Edmonton Oilers | 98 | | | | |
| Michael Nylander, Calgary Flames | 98 | 02 | | | |
| Mikael Renberg, Tampa/Toronto | 98 | 02 | | | |
| Tomas Sandström, Mighty Ducks | 98 | | | | |
| Mats Sundin, Toronto Maple Leafs | 98 | 02 | 06 | | |
| Niklas Sundström, New York R. | 98 | 02 | 06 | | |
| Mathias Johansson, Färjestads BK | | 02 | | | |
| Per-Johan Axelsson, Boston Bruins | | 02 | 06 | | |
| Magnus Arvedson, Ottawa Senators | | 02 | | | |
| Tomas Holmström, Detroit Red W. | | 02 | 06 | | |
| Markus Näslund, Vancouver C | | 02 | | | |
| Henrik Zetterberg, Timrå/Detroit | | 02 | 06 | 10 | 14* |
| Mika Hannula, HV 71 | | 06 | | | |
| Fredrik Modin, Tampa Bay /Columbus | | 06 | 10 | | |
| Samuel Pahlsson, Anaheim/Columbus | | 06 | 10 | | |
| Mikael Samuelsson, Detroit Red Wings | | 06 | | | |
| Daniel Sedin, Vancouver Canucks | | 06 | 10 | 14 | |
| Henrik Sedin, Vancouver Canucks | | 06 | 10 | | |
| Nicklas Bäckström, Washington C. | | 10 | 14 | | |
| Loui Eriksson, Dallas Stars/Boston B. | | 10 | 14 | | |
| Johan Franzén, Detroit Red Wings | | 10 | | | |
| Patric Hörnqvist, Nashville Predators | | 10 | 14 | | |
| Mattias Weinhandl , Dynamo Moscow | | 10 | | | |
| Patrik Berglund, St. Louis Blues | | 14 | | | |
| Jimmie Ericsson, Skellefteå AIK | | 14 | | | |
| Carl Hagelin, New York Rangers | | 14 | | | |
| Marcus Johansson, Washington Capitals | | 14 | | | |
| Marcus Krüger, Chicago Blackhawks | | 14 | | | |
| Gabriel Landeskog, Colorado Avalanche | | 14 | | | |
| Gustav Nyquist, Detroit Red Wings | | 14 | | | |
| Jakob Silfverberg, Anaheim Ducks | | 14 | | | |
| Alexander Steen, St. Loius Blues | | 14 | | | |

*2014 spelade Henrik Zetterberg en match innan han skadad lämnade truppen.

FÖRBUNDSKAPTENER

| | | | | |
|----------------------|----|----|----|----|
| Kent Forsberg | 98 | | | |
| Hardy Nilsson | | 02 | | |
| Bengt-Åke Gustafsson | | | 06 | 10 |
| Per Mårts | | | | 14 |

170 ÅR

som sport i Sverige

Ett av de mer framgångsrika olympiska specialförbunden fyller 100 år i år. Helgen 10-11 december firade Svenska Curlingförbundet sitt jubileum i Sandviken med stora tävlingar i den stora bandyhallen och jubileumsbankett. Just lördag 10 december var det precis 100 år sedan Svenska Curlingförbundets bildades.

Svenska Curlingförbundet är 100 år men svensk curling är mycket äldre än så, närmare bestämt 170 år.

Redan 1846 introducerades curlingsporten och platsen var Uddevalla på västkusten.

Där bildades några år senare, 1852, Bohuslänska Curlingklubben som den första curlingklubben i Europa utanför Storbritannien. Bohuslänska CK finns fortfarande och har aktiva lag i division I Södra och i Västsveriges lokala seriespel.

Skotte på Bäverån

Det var hungriga hästar i London som verksamt bidrog till att vi fick curling till Sverige redan för 170 år sedan.

Skotten William Andrew MacFie arbetade i en exportfirma i Uddevalla och den främsta exportprodukten var prima havre från bönderna i Bohuslän och Västergötland till London där hästspårvagnarna



*Margaretha Sigfridsson under OS i Sotji 2014.
Foto: SOK*

krävde välsmakande drivmedel.

MacFie var curlingentusiast och 1846 introducerade han curling på Bäveåns is i Uddevalla. Den 5 mars 1852 bildades Bohuslänska Curlingklubben som den första curlingklubben i Europa utanför Storbritannien.

Samling i Rosenbad

Bohuslänska Curlingklubben fanns med vid de första Nordiska Spelen 1901 då



curling spelades på Nybrovikens is. Då hade en curlingsektion bildats år 1900 i Stockholms Amatörförening och 1913 bildades Kronprinsens Curlingklubb. Namnet skulle hedra medlemmen kronprins Gustaf Adolf, sedermera kung Gustav VI Adolf.

Det var också medlemmarna i Kronprinsens CK som tog initiativ till att bilda Svenska Curlingförbundet. Söndagen den 10 december 1916 kl. 2 e.m. samlades på Restaurang Rosenbad i Stockholm representanter för Kronprinsens Curlingklubb, Åre Curlingklubb och Stockholms Amatörförenings Curlingklubb. Bohuslänska Curlingklubben hade aviserat deltagande men ombudet hade icke infunnit sig.

Redan samma säsong 1916-17 spelades de första svenska mästerskapen. Curlingsporten spreds vidare till nya orter och städer som Göteborg, Norrköping, Linköping och Örebro.

Åtta OS-pionjärer

Ett märkesår blev 1924 då curling inbjöds att vara med vid de första Olympiska vinterspelen i Chamonix, Frankrike. Dit reste åtta svenska curlingspelare och spelade matcher mot skottar representerande Storbritannien och värdlandet Frankrike. Schweiz var anmält men drog sig ur den första OS-turneringen.

Ture Ödlund från Kronprinsens CK spelade i Chamonix i Sverige I tillsammans med Carl Wilhelm Petersén och Victor Wetterström från Amatörföreningens CK och Erik Severin, Kronprinsens CK medan Sverige II bestod av Johan Petter Åhlén och Carl Axel Pettersson, Åre CK samt Karl-Erik Wahlberg och Carl Axel Kronlund från Stockholms CK. Några av herrarna var kända från annat håll.

J P Åhlen var grundare av Åhlén &

Holm och de riksomfattande Tempovaruhuset medan Carl Axel Pettersson ägde Carl Axels herrekipering på Kungsgatan i Stockholm.

OS-silver direkt

Så den 28 januari kl.10 var det dags för den första olympiska curlingmatchen mellan Sverige II med lag Åhlén mot Frankrikes lag Cournollet. Frankrike tog ledningen med 1-0 men till slut vann Sverige med 19-10. Det andra svenska laget mötte Storbritannien som vann med 38-7. Skottarna slog också Frankrike och vann guld medan Sveriges lag II fick silver.

Det var också meningen att ha curling med i OS i Lake Placid, USA 1932 men depressionen i Europa medförde att inga europeiska nationer hade råd att åka. Istället spelades en uppvisningsturnering mellan lag representerande amerikanska delstater och kanadensiska provinser.

Guld borta och hemma

Ett för den svenska curlingen viktigt år var 1955 då Svenska Curlingförbundet invaldes i Riksidrottsförbundet. Detta medförde att förbundet fick del av statsmedel och några år senare fick man råd att inrätta ett kansli med en från starten halvtidsanställd kanslist.

I slutet av 60-talet och under 70-talet utvecklades curling till en inomhussport. Många inomhushallar byggdes i anslutning till kommunala isbanor/hallar. Därmed fick den svenska eliten möjlighet till den träning som krävdes för att etablera sig i världseliten.

Det verkliga genombrottet kom 1973 då Sveriges lag med bröderna Kjell och Bengt Oscarius, Tom Schaeffer och Boa Carlman högst sensationellt vann VM-finalen i Regina, Kanada mot värdnationen.



Elisabet Gustafson skippar Sverige till brons vid OS i Nagano 1998. Soparna är Katarina Nyberg och Louise Marmont. Foto: SCF:s arkiv.

Fyra år senare arrangerade Sverige för första gången VM och det slutade med succé. Inför en fullsatt Färjestads ishall i Karlstad och TV-sändning i SVT vann Sverige finalen mot Kanada. Det blev curlingens första genombrott som publik- och TV-sport. I laget spelade Ragnar Kamp, Björn och Håkan Rudström samt Christer Mårtenson.

Olympiskt - igen

När Calgary 1988 skulle arrangera OS blev curling demonstrationssport. Curling

är jämte ishockey den största vintersporten i Kanada med ca en miljon aktiva spelare. Sveriges damlag Elisabeth Hgström blev tvåa i turneringen efter Kanada medan herrlaget missade slutspel.

Även vid nästa OS i Albertville, Frankrike fanns curling med som demonstrationssport. Dock utan svenska framgångar.

Men när curling 1998 i Nagano, Japan var officiell medaljsport kom också den verkliga succén som publik- och TV-sport. Dåligt väder och inställda alpina



Sveriges guldlag vid OS i Vancouver 2010 med fr v Kajsa Bergström (reserv), Anna Le Moine, Cathrine Lindahl, Eva Lund och Anette Norberg. Foto: SOK.

OS-tävlingar medförde att curlingmatcherna på dagtid fick betydligt mer TV-tid än vad som hade planerats.

Tufft för världsmästare

Det svenska damlaget från Umeå med Elisabet Gustafson, Katarina Nyberg, Louise Marmont och Elisabeth Persson vann brons som då var den svenska OS-truppens första medalj i detta OS. Laget tillhörde favoriterna efter VM-guld både 1992 och 1995.

Efter OS vann de också VM-guld både 1998 och 1999. Därtill fyra EM-guld mellan 1992 och 2000.

I herrtävlingen representerades Sverige av de regerande världsmästarna från Östersund med Peja Lindholm, Tomas Nordin, Magnus Swartling och Peter Narup men de pallade inte för favorittrycket och fick nöja sig med en sjätteplats.

I nästa OS i Salt Lake City 2002 kom återigen Peja Lindholms lag som regerande världsmästare. Nu gick laget till slutspel men förlorade både semifinal och bronsmatch. Det blev inga svenska medaljer alls sedan Elisabet Gustafsons lag missat slutspelet.

Lag Norbergs succé

Pejas lag fick en ny chans till OS-medalj i Turin 2006 men då gick det ännu sämre, en blygsam åttonde plats. Men damerna gjorde succé. Sverige mönstrade sina regerande världsmästarinnor Anette Norberg, Eva Lund, Anettes syster Cathrine Lindahl samt Anna LeMoine. I finalen mot Schweiz avgjorde Anette till guld efter en spektakulär dubbel utslagning i en skijeomgång.

Fyra år senare, 2010 i Vancouver försvarade Anettes lag sitt OS-guld efter finalseger mot Kanada.

På herrsidan hade Sverige då ett ungt

lag med Niklas Edin, Sebastian Kraupp, Fredrik Lindberg och Viktor Kjäll. Laget tog sig till semifinal men förlorade den och även bronsmatchen.

Men i Sotji 2014 kom revanschen för lag Edin som vann Sveriges första herrmedalj i moderna OS efter seger i bronsmatchen mot Kina. Men damerna vann en finare medalj, silver genom Margaretha Sigfridssons lag med Maria Prytz, Christina Bertrup och Maria Wennerström. Knapp finalförlust mot Kanada.

Om ett drygt år är det OS igen i Pyeongchang i Sydkorea. Där hoppas vi på fler svenska medaljer. EM nyligen - med ett herrguld och ett damsilver – visar klassen.

HÅKAN SUNDSTRÖM

Pålitlig medaljleverantör

Sedan curlingen återupptogs på det olympiska programmet har sporten varit en av de främsta svenska medaljleverantörerna. Enligt internationell medaljräkning (där ett guld är mer värt än alla silver och brons) är curling faktiskt näst bästa svenska olympiska vintersport.

Svenska medaljer i vinter-OS 1998-2014

| | Guld | Silver | Brons |
|----------------------|------|--------|-------|
| 1) Skidor,längd | 8 | 8 | 9 |
| 2) Curling | 2 | 1 | 2 |
| Skidskytte | 2 | 1 | 2 |
| 4) Skidor, alpint | 1 | 2 | 6 |
| 5) Ishockey | 1 | 2 | 1 |
| 6) Skidor,snowboard | 1 | | |
| 7) Skidor, freestyle | 1 | | |

Tidig OS-status utredd

Hur är det egentligen med Chamonix 1924?

Curlingens status i de första olympiska spelen har i diverse sammanhang redovisats som uppvisningssport. Detsamma gäller skidgrenen militär patrull, en tidig variant av skidskytte.

Så sent som 2006 ska Internationella olympiska kommittén tydligt och klart ha slagit fast att curlingtävlingarna 1924 räknas som olympiska. Anledningen att frågan kom upp var en opinion i Skottland, där familjer och släktingar till spelare från den tidens guldlag krävde klarhet. Besked kom också från IOK.

Tidigare uppgifter från Lausanne togs tillbaka: "Vi medger att curling var en officiell sport 1924" löd det officiella uttalandet enligt tidningen The Herald, som drev ärendet journalistiskt. Att historien är lite rörig beror på att spelen i Chamonix först i efterhand upphöjdes till olympiska spel. Enligt vad idrottshistorikern och SOF-medlemmen Ove Karlsson har gången varit den här: Året efter tävlingarna i Chamonix beslutar IOK att från och med 1928 börja med olympiska vinterspel. Endast idrotter som är organiserade internationellt ska då ha rätt att vara med. Därmed föll curlingen bort, World Curling Federation bildades först 1966. Dock: 1926, två år efter tävlingarna, beslutar IOK att retroaktivt ge Chamonix



Belättna silvermedaljörer i OS 1924. Carl Axel Pettersson, Karl-Erik Wahlberg, Johan Petter Åhlén och Carl Axel Kronlund.

Foto: SCF:s arkiv.

OS-status. I samband med det görs ingen skillnad mellan olika sporter och det ställs inga särskilda organisationskrav. De här olika besluten är anledningen till att curlingens OS-roll under många år kommit att vara oklar. Inkonsekvensen har också påpekats av olympiahistorikernas internationella sammanslutning ISOH. SOF-ordföranden och mångåriga curlingföreträdaren Håkan Sundström (som också skrivit huvudartikeln) hävdar bestämt att curling 1924 var lika mycket OS-sport som övriga i Chamonix.

– På Svenska curlingförbundets kansli finns ett stort album med massor av bilder från OS 1924, liksom det tryckta officiella programmet. Ingenstans finns en rad om att curling skulle vara en demonstrationssport. Dessutom delades medaljer ut till de tre främsta, säger Håkan Sundström. Studerar man dagstidningarnas rapporter från den här tiden finns heller inga belägg för att curlingen skulle haft någon mindre värdig OS-ställ-

ning. Tävlingarna refererades hela tiden som vinterolympiska, trots att spelen inte var officiella. I medaljtabellerna räknades curling med som alla andra. Och när Dagens Nyheter totalsågade den svenska insatsen så kom curlingen med i slutklämmen. Saxat från den 7 februari 1924: "Sverige, vinterlandet, där isbjörnarna ligga och gona sig på trottoarerna i huvudstaden, har visat sig vara sämre vintersportnation än den dimmiga ögruppen England och Förenta Staterna och ligger praktiskt taget i samma poängklass som Österrike (!) Schweiz och Frankrike (!). ...som vintersportsmän känner vi oss jämbördiga med spanjorer, italienare och skåningar. Och hade vi inte haft vinteridrotten curling som hjälpt upp våra siffror så..." En viss bitsk ironi kan må hända anas i texten. Men att curlingen var lika mycket (lite?) värd som övriga OS-sporter 1924 är uppenbart. Numera är det inte heller något snack som saken.

GÖRAN LÖWGREN



MEDLEMS- NYTT



Mårten Hougström

Fyra nya medlemmar t.o.m. 15 november:

Morten Torp, Havreveien 2, 0680 Oslo, Norge
 Anders T Bergström, Kanalvägen 28, 811 92 Sandviken
 (olympier tyngdlyftning 1992,1996)
 Mats Åke Lantz, Tegelbruksvägen 56, 853 57 Sundsvall
 (olympier skidskytte 1976)
 Anders Thörngren, Odlarevägen 20, 246 33 Löddeköpinge

Medlemmar som jubilerar första kvartalet 2017

14 januari Hasse Sjögren i Borås 60 år
 17 januari Åke Kall i Motala 75 år (se även OS-jubilarer)
 20 januari Åke Lindegart i Göteborg 85 år
 24 januari Per Renström i Hässelby 75 år
 27 januari Roger Sundin i Uppsala 70 år
 31 januari Toivo Wiklund i Stockholm 80 år
 3 februari Claes-G Bengtsson i Stockholm 75 år
 3 februari Rolf Wikström i Skarpnäck 80 år
 6 februari Lars-Olof Bodin i Knivsta 75 år
 6 februari Öyvind Tronstad i Fagernes 70 år
 11 februari Lennart K Persson i Västra Frölunda 75 år
 12 februari Per Åslind i Trångsviken 60 år
 13 februari Kjell Olsson i Stockholm 65 år
 18 februari Sigge Andersson i Örebro 70 år
 28 februari Svante Olsson i Stockholm 70 år
 4 mars Jan Bäcklund i Sundbyberg 60 år
 6 mars Benny Östlund i Borlänge 65 år
 (se även OS-jubilarer)
 7 mars Gunnar Sjökvist i Gideå 75 år
 11 mars Tord Juszcak i Eskilstuna 70 år
 13 mars Bertil Dahlström Erdenius i Stockholm 70 år
 27 mars Sven Erick Alm i Uppsala 70 år
 28 mars Ingmar Hansson i Kristianstad 65 år

Medlemsavgift 2017

Inbetalningskort för medlemsavgiften 2017 bifogas detta nummer. Ett antal medlemmar får inte inbetalningskort. Det beror bl.a. på att SCIF betalar avgiften för ett antal medlemmar samt att det också finns också några medlemmar som betalat 2016 års avgift dubbelt, och vi har då registrerat även 2017 års avgift som betald.

Vid eventuella frågor är du välkommen att kontakta medlemsansvarig Mårten Hougström på e-post marten.hougstrom@bredband.net eller telefon 08-655 86 19 alt 070-565 37 55.

Bit för bit

Lasse Sandlin



ÄMNE 1: ETT FÖRNAMN

5 poäng:

Så heter den ungerske bröstsimmare som i London 2012 tog guld på 200 meter, som satte världsrekord och som i efternamn heter Gyurta.

4 poäng:

Sverige har vunnit två OS-guld i ishockey (1994 och 2006). 47 guldmedaljer har delats ut till svenskar. Fyra av dessa till grabbar med detta förnamn.

3 poäng:

Vi känner honom med ett förnamn på tre bokstäver men 1996 års guldmedaljör i tiokamp i Atlanta-OS döptes egentligen till detta. Efternamnet: O'Brien.

2 poäng:

Diskuskastaren Ståhl med detta förnamn misslyckades i kvalet i Rio-OS 2016. Sen åkte han hem och kastade 68,72 i SM – det hade räckt till guld i Rio...

1 poäng:

Sverige tog OS-guld i skidstafett 2010 och 2014. Tre man var med i båda lagen: Marcus Hellner, Johan Olsson – och en Richardsson med detta förnamn.

ÄMNE 2: ETT ANTAL METER

5 poäng:

Så långt sprang fransyskan Colette Besson i Mexico City 1968 då hon snuvade Lillian Board på guld. Bessons tårar på prispallen glömmes vi aldrig.

4 poäng:

Så långt sam Petter Östrand när han tog brons i Helsingfors-OS 1952. Fransmannen Jean Boiteux vann och pappa Michel hoppade i vattnet för att gratta.

3 poäng:

Det här är ett meterantal som också löps i stafett. 4 x dessa meter har i OS givit Sverige två medaljer: silver 1924 och brons 1948.

2 poäng:

Bland svenska löpare finns det två som tagit individuella OS-medaljer: Nils Engdahl brons 1920 – och Rune Larsson brons 1948; den senare över häckar.

1 poäng:

Vid OS i Rio 2016 vann sydafrikanen Wayde van Niekerk distansen och sänkte Michael Johnsons klassiska världsrekord från 1999. Från 43,18 till 43,03.

ÄMNE 3: EN SVENSK FÖRENING

5 poäng:

I Antwerpen-OS 1920 tog man två brottningsmedaljer: Gottfrid Svensson silver, lättvikt fri stil - Frithjof Svensson brons, fjädervikt grekromersk stil.

4 poäng:

Föreningen har tagit två olympiska boxningsmedaljer: 1928 silver till Nisse Ramm i tungvikt och 1988 brons till Lasse Myrberg i lätt weltervikt.

3 poäng:

Klubbens främste bobåkare Carl-Erik "Jätten" Eriksson deltog i sex raka vinter-OS, 1964-1984. Som bäst en sjätteplats i tvåmansbob 1972.

2 poäng:

När Sverige vann lagguld i den olympiska värjfkätningen bestod det svenska laget av Lugi Rolf Edling plus fyra man från just denna förening.

1 poäng:

I det svenska fotbollslag som 1952 tog OS-brons i Helsingfors fanns en representant för klubben: Gösta "Knivsta" Sandberg.

ÄMNE 4: EN SPORT

5 poäng:

När denna sport senast förekom i ett OS (2014) delades fem guldmedaljer ut – tre gick till värdnationen.

4 poäng:

Ett av de båda andra gulden år 2014 gick till japanen Yuzuru Hanyu.

3 poäng:

Sporten har varit olympisk alltsedan de första vinterolympiska spelen 1924. Ja, faktiskt även två gånger dessförinnan: i London 1908 och i Antwerpen 1920.

2 poäng:

Bengt Grive gjorde stor succé med sitt färgrika språk när han tv-kommenterade denna sport. Med typ "mörkvitt", "sängkammarrosa" och "blåbärsrisgrönt".

1 poäng:

Fem svenska guld har det blivit genom åren. Tre av gulden togs av Gillis Grafström.

ÄMNE 5: EN NATION

5 poäng:

Den löpare som var först i mål på herrarnas 100 meter i Seoul-OS 1988 och sedan diskades var född i detta land.

4 poäng:

1980 i Moskva tog cyklisten David Weller brons i tempoloppet över 1 000 meter – nationens enda OS-medalj utanför friidrotten.

3 poäng:

När detta land i Aten 2004 tog OS-guld i damstafetten 4x100 meter bestod laget av Tayna Lawrence, Sherone Simpson, Aleen Bailey och Veronica Campbell.

2 poäng:

Landets första guld togs 1948 i London, i landets första OS-deltagande. Guldmedaljören hette Arthur Wint.

1 poäng:

Detta lands främste olympier har tagit nio OS-guld och heter Usain Bolt.

ÄMNE 6: EN SIFFRA

5 poäng:

Både i Atlanta 1996 och i London 2012 blev det exakt så här många svenska medaljer.

4 poäng:

Med 23 OS-guld är simmaren Michael Phelps tidernas mest framgångsrika. Så här många av de 23 tog Phelps i Peking 2008.

3 poäng:

Ingen svensk har deltagit i så här många olympiska spel. Det har däremot den danske seglaren Paul Elvstrøm – i exakt så här många.

2 poäng:

Under det år på 1900-talet med två sådana här siffror i årtalet avgjordes två OS: vinter-OS i Calgary och sommar-OS i Seoul.

1 poäng:

Så många meter plus 90 centimeter hoppade Bob Beamon när han vann OS-guld i längd i Mexico City 1968.

De rätta svaren (vänd):

ETT FÖRNÄMNING: Daniel (Hockeygulden: 1994 – Daniel Rydmark; 2006 – Daniel Alfredsson, Daniel Sedin, Daniel Tjärnqvist.);
 ETT METERRANTAL: 400 (Silverlaget 1924: Artur Svensson, Erik Bylehn, Gustaf Wejnarth, Nisse Englund. Bronslaget 1948: Kurt Lundqvist, Lars-Erik Wolffbrandt, Folke Alnevik, Rune Larsson.);
 EN SVENSK FÖRENING: Djurgårdens IF (De fyra djurgårdstäckarna: Hans Jacobson, Leif Högstöm, Carl von Essen och Göran Flodström.);
 EN SPORT: Konstämning (Vinnare i Sotji 2014: Adelina Sotnikova, Ryssland, damer – Yuzuru Hanyu, Japan, herrar – Maksim Trankov/Titjiana Volosozjar, Ryssland, par – Meryl Davis/Charlie White, USA isdans – Ryssland, lagtävling. De båda andra svenska gulden togs av Ulrich Salchow 1908 och Magda Julin 1920.);
 EN NATION: Jamaica (Löparen: Ben Johnson föddes 1961 i Falmouth på Jamaica men emigrerade 1976 till Scarborough i Kanada.);
 EN SIFFRA: 8 (Medaljer i Atlanta: 2 – 4 – 2 = 8. I London: 1 – 4 – 3 = 8.).

Sport- memorabilia



Mats Taxén

Souvenirer hetare än böcker på mäs

– Vi skulle behöva ett OS i Sverige för att få upp intresset för samlandet av idrottsböcker och sportmemorabilia.

Det säger Hans Elbel på Idrottssamlarmässan/ Idrottsbokens dag i Göteborg som arrangeras i Allhelgonahelgen varje år.

Elbel har erfarenheter av samlandet i Norge, som fick ett uppsving vid OS i Lillehammer 1994 – och vars svallvågor fortfarande kan kännas.

Årets samlarmässa i Göteborg fick några säljaråterbud i sista stund, men hade ändå 17 säljare och 100-130 besökare, vilket är ungefär som tidigare år.

Det som bekymrar arrangörerna är att medelåldern på både säljare och köpare är hög. Man har svårt att hitta intresset hos ungdomar.

Men så har det nog alltid varit. Det är först när man levtt ett antal decennier, som man börjar titta bakåt och känner nostalgi från ungdomen. Då kommer också intresset för att samla på det gamla och unika.

Samlare – och historieföreningar som SOF - kommer nog all-



Det var stundtals trångt på Idrottssamlarmässan i Göteborg. KG Bengtsson och Sven-Olof Gustavsson hade full fart på försäljningen av nålmärken. Foto: Hans Elbel

tid att domineras av äldre. Det man vet är att unga blir äldre.

Olympiska Spelen är alltid ett stort inslag i Idrottssamlarmässan. Som vanligt fanns de stora böckerna från OS i Stockholm till salu, Bergwalls officiella redogörelse, Ugglas "OS I Stockholm" och Hermelins "Den femte Olympiaden"

Men när det gäller OS är kanske inte böcker det mest attraktiva. Intresset är störst för souvenirer av olika slag, glas, muggar, pins och mascotar. I Göteborg kunde man hitta detta från många olika spel.

Mässan i Göteborg startades år 2000 av Sivert Zacharoff och

Idrottsantikvarietet i Stockholm. Efter några år tog Lars-Göran Andersson över och numera är det Hans Elbel och Stefan Tolinsson i nära samarbete med Idrottsmuseet i Kviberg.

Veckan före hölls en mindre sportsamlarmässa i Helsingborg. Det var Idrottsmuseet i Helsingborg, som för sjätte året arrangerade i Idrottens Hus.

Här fanns bara tre säljare. Men dessa tre, varav museet var en, bjöd på ett stort och varierat utbud.

Mässan hade ett 70-tal besökare. De populäraste sakerna var nålmärken, Alfabilder, Rekord-Magasinet och All Sport.

Den olympiska familjen



Tommy Wahlsten

JUBILARER januari-mars 2017

1 jan: Ann-Sofi Pettersson-Colling

(nu Colling-Saltin) på Lidingö fyller 85. Ann-Sofie är född i Stockholm 1932 och hon tävlade i gymnastik för Stockholms Studenters IF när hon var med 1952 i Helsingfors och 1956 i Melbourne. 1952 var hon, tillsammans med Karin Lindberg, Evy Berggren, Gun Röring, Göta Pettersson, Ingrid Sandahl, Hjördis Nordin och Vanja Blomberg, med och tog guld i grupp gymnastik med handredskap. Individuellt kom Ann-Sofi (nu med Colling som efternamn) på plats 44 och ingick då i lagtävlingen där Sverige kom 4:a. 1956 kom gruppen, nu en sextett, tvåa efter Ungern. Övriga i gruppen var Eva Rönström, Doris Hedberg, Maud Karlén samt Evy och Karin som också var med 1952. Hjördis Nordin var med som reserv och var också fanbärare vid prisceremonin och Vanja var med som truppleddare. Ann-Sofi tog också brons i hopp samt ingick i laget som blev 8:a. Ann-Sofis individ. placering i allroundtävlingen (bom, barr, hopp och fristående) var nu 31:a.

3 jan Magnus Gustafsson i Lindome fyller 50. Magnus är född i Lund 1967 och var med i singelturneringen i tennis i Barcelona 1992 och i Atlanta 1996. Båda gångerna representerade han Göteborgs

LTK och båda gångarna åkte han ur i åttondelsfinal.

4 jan: Karl-Erik Nilsson i Malmö fyller 95. Karl-Erik är född 1922 i Stehag (från 1967 tillhörande Eslöv) och brottades för GAK Enighet i Malmö i tre OS 1948-1956, alla gångerna i samma klass – lätt tungvikt (87 kg) grekisk-romerskt. Han tog medalj i samtliga och med sviten GULD-BRONS-BRONS är han definitivt en av våra främsta brottare genom tiderna.

1948 i Empress Hall i London besegrades ungraren Kovacs med ett nacksving efter 16,18 (!!), poängsegrar (3-0) mot turken Cakmak och dansken Lauridsen. Hemmabrottaren Richmond åkte på rygg efter 9,06, bronsmedaljören Orabi från Egypten d:o efter 15,36 och medan silvermedaljören Kelpo Gröndahl från Finland stod tiden ut. Karl-Erik vann på bättre initiativ i första stående, 3-0.

1952 i Helsingfors vann Karl-Erik åter mot Kovacs (nu poäng 3-0) samt mot rumänaen Forai (3-0) och libanesen Skaff innan det var dags för möte med hemmabrottaren Kelpo Gröndahl. En jämn match slutade med poängseger för Kelpo med 2-1 och då det ändå fanns chans till guld vid fallseger mot georgiern Shalva Chikhladze (representerade Dynamo Moskva) satsade Karl-Erik på kryssstag men Shalva hann först med sin kryss och

matchen tog slut efter 2,39. Finskt guld blev det då Kelpo sedan vann ”finalmatchen”.

1956 i Melbourne vinst på poäng (3-0) mot Veikko Lathi, Finland, på fall mot Steckle, Kanada och på poäng (3-0) mot Wiesberger, Österrike och Karl-Erik var därmed kvalificerad för brottning om medaljerna. Där blev det dock poängföruster mot guldmedaljören Valentine Nikolajev, Sovjet och bulgaren Petko Sirakov.

6 jan: Solveig Egman-Andersson i Arvika, där hon också är född 1942, fyller 75. Solveig tävlade i gymnastik för Arvika Gymnastikförening och var med i tre OS 1960-68.

I Rom 1960 kom hon 66:a individuellt (av 124 startande !) och hon ingick också i lagtävlingen där Sverige blev 11:a. Solveig lyckades bäst i hopp där hon blev 25:a. I det svenska laget ingick Ewa Rydell (f. 42, se 26 februari nedan), Lena Adler (f. 41), Gerola Lindahl (f. 43), Monica Elfvin (f. 38) och Ulla Lindström (f. 43). 1964 i Tokyo var Solveig 40:e individuellt (av 86 startande) i mångkampen och ingick i laget som kom 8:a där Ewa, Gerola och Ulla var kvar från Rom-laget 1960. Nya var Anne-Marie Lambert (f. 45) och Marie Lundqvist (f. 47, se 21 februari nedan). Även nu gick det bäst i hopp – Solveig var bästa svenska på plats 23.

1968 i Mexico City hade Solveig även lagt till namnet Andersson och även i detta OS var hopp Solveigs bästa gren – 42:a. Sammanlagt blev placeringen 59:a av 101 startande. Larysa Latynina, Sovjet, vann sammanlagt 1960 och Vera Caslavskaja, Tjeckoslovakien 1964 och 1968.

10 jan: Karl-Ivar Andersson i Varberg fyller 85. Han är född 1932 i Gryteryd

(drygt två mil sydväst om Smålandsstenar) och tävlade i cykel för Burseryds IF när han var med i Melbourne 1956 där han kom på 17:e plats på 5.23.50 i landsvägsloppet. Efter tumult i starten då oanmälda irländare fick bortforslas med polishjälp körde de 88 godkända 11 varv på 17 km. Ercole Baldini gick loss på nionde varvet och vann med två minuter på 5.21.17. Hälften av åkarna bröt.

Karl-Ivar ingick också i laget som kom 5:a (16.12.14) och de övriga var Lasse Nordvall (10:a ind på 5.23.40 trots punktering), Roland Ströhm (20:e på 5.24.44). Gunnar Göransson var fjärde svensk i loppet – kom 31:a på 5.30.45 efter en vurma. Frankrike vann lagtävlingen på 16.10.36.

13 jan: Peter Sundelin i Saltsjöbaden fyller 70. Peter är född i Nacka 1947 och tävlade i segling för KSSS i Stockholm när han var med i fyra raka OS 1968-1980. 1968 i seglingarna i vatten utanför Acapulco vann Peter tillsammans med sina äldre bröder Ulf (f.1943) och Jörgen (f.1945 och ordinarie rorsman men bröderna delade tidvis på den sysslan) guld i 5,5 – metersklassen. I specialritade splitternya båten Wasa IV (med nr S51 på seglen) – bekostad av konsortiet Wallenberg/Salén vann de guldet överlägset efter serien 4-1-1-1-5-1-1 i de sju seglingarna. Då det var sista gången 5,5-an var med i OS fick bröderna byta till Drakbåt i OS-seglingarna utanför Kiel 1972. Med den ojämna serien 3-20-3-16-13-9 i varmt väder med lätta brisar blev slutplaceringen 6:a. Australien vann före Östtyskland. 1976 i sjön Lake Ontario seglade Peter och Jörgen i solingklassen



tillsammans med kusinen Stefan Sundelin (1936-2003). Placeringen i det jämna fältet blev 9:a – inte långt från medalj. Om Peters OS-segling 1980 - se Håkan Lindström (gäst) den 21 mars här nedan.

17 jan: Lars Mattsson i Timrå fyller 85. Lars är född i Malmberget 1932 och tävlade i utförsåkning för Malmbergets AIF när han var med i störtloppstävlingen i Cortina 1956. Lars kom 32:a i den 3461 meter långa banan i Tofana. 15 portar passerades och fallhöjden var 902 meter. Österrikes suverän Toni Sailer vann med 3,5 sekunder. Av 75 startande fullföljde 47. 25 graders kyla och storm gjorde den isiga banan farlig i överkant. Japanske slalomtvåan Igaya betecknade störtloppet som "harakiri med anopp" som för hans del slutade med lång sjukhusvistelse. Lars kom i mål på 3.50,4 – nästan minuten efter Sailer. Lars slog dock bland andra mannen från Lichtenstein med OS-historiens längsta namn, Max Emanuel Maria Alexander Vicot Bruno de la Santissima Trinidad y Todos los Santos von Hohenlohe Langenburg, som hade tiden 5.15,8 och greken Khristos Papageorgiou som kom i mål efter 8 minuter och tre sekunder. Stig Sollander var 10:e på 3.05,4.

17 jan: Åke Call (eg. Kall) i Motala (där han också är född 1942) fyller 75. Åke tävlade för Motala Jakttskyttar och sköt lerduvor i klassen skeet i Montreal 1976. Av 200 duvor träffade han 189 (25+23+24+22+23+24+23+25) och det gav placering 30 av 68 startande. Tjecken Josef Panacek vann på 198 träff. Anders Carlsson kom på plats 14 med 191 träffar.

17 jan: Per-Olov (Olof) Richardsson i Undersåker (där han också är född 1942)

fyller 75. Han tävlade i utförsåkning för Edsåsdalens SLK (liksom Undersåker i Åre kommun) och var med i Grenoble 1968 i störtlopp och slalom. Störtloppet som blev uppskjutet en dag på grund av dimma, vanns av fransmannen Jean-Claude Killy på 1.59,85 (banans längd var 2890 meter och fallhöjden var 840 m. Per-Olovs tid var 2.09,83, drygt fyra sekunder efter Rune Lindström som kom 29:a. Av 86 startande kom 73 i mål. I slalom var det kval för de 102 anmälda för att halvera startfältet i finalen. Per-Olov klarade kvalet och låg efter första åket på 28:e plats men han diskades i andra och samma öde drabbade även Olle Rolén (22:a i första) och Bengt-Erik Grahn (3:a i första). Nu var det endast Rune Lindström som klarade båda åken och han kom 11:a, två sekunder efter segrande Killy.

Per-Olov är pappa till Richard, f. 1974, som åkt snowboard i tre raka OS 1998-2006 och som 2002 i Salt Lake City tog silver i parallellstorslalom.

21 jan: Ulf Dahlen i Sundsvall fyller 50. Han är född i Östersund 1967 och var med i två OS-turneringar i ishockey, 1998 i Nagano (då han representerade HV 71) och 2002 i Salt Lake City (Washington Capitals). Båda gångerna kom Tre Kronor 5:a.

25 jan: Ulrika Hedin-Sånemyr i Ängelholm fyller 65. Ulrika som är född 1952 i Fagersta representerade Helsingborgs FRK och tävlade i banhoppning på hästen Lipton när hon var med i Barcelona 1992. Hon kom 36:a individuellt (av 86 startande) på 20,5 poäng och ingick i Sveriges lag som kom 8:a



bland 19 startande nationer. I laget deltog också Peter Eriksson (på Moritz) och Maria Gretzer (på Marcoville) samt även Henrik Lannér (på Cantadou) vars resultat dock inte ingick i Sveriges slutpoäng 37. Tysken Ludger Beerbaum på hästen Classic Touch vann guld individuellt och Nederländerna lagguld (12 p) före Österrike (16,75). Noterbart är där att Boris Boor på Love Me Tender fick silvermedalj trots serien utesluten, bröt, utesluten, bröt.

26 jan: Michael Koch i Kungälv fyller 75. Michael är född i Uddevalla 1942 och representerade Redbergslids IK när han var med i handboll i 1972 där Sverige kom 8:a. Michael spelade med i fem av Sveriges sex matcher, mot Polen i Ulm (13-13), Sovjet i Göppingen (11-11), Danmark i Böblingen (16-10) samt i München mot Tjeckoslovakien (12-15), Östtyskland (11-14) och Ungern (19-18). Michael gjorde 2 mål mot Polen samt vardera ett mot Danmark och Ungern och stod över matchen mot Östtyskland. Mer om handbollens OS-historia fanns att läsa i SOF-Bulletinen 3 /2010,

28 jan: Sören Antman i Gävle fyller 50. Sören är också född där 1966 och representerade BK Falken när han var med i boxningens 67-kilosklass 1988 i Seoul och 1992 i Barcelona. I Seoul blev han utslagen i åttondelsfinalen men i Barcelona nådde han kvartsfinal.

31 jan: Evy Palm i Lidköping (där hon också är född 1942) fyller 75. Evy tävlade för Mölndals AIK när hon som 46-åring sprang den andra OS-maran för kvinnor, i Seoul 1988. Av 69 startande kom Evy 24:a på tiden 2.34,41. Vann gjorde Rosa Mota från Portugal på 2.25,40. Evy var inte

äldst i maratonloppet. Lourdes Klitzkie från Guam var nästan exakt två år äldre (född 2 februari 1940) men hon kom i mål 50 minuter efter Evy – 63:a på 3.25,32. Evy var f.ö bästa nordbo då norskan Grete Waitz, OS-tvåa 1984, tvingades bryta. Sissel Grottenberg var därför enda norska i mål (36:a på 2.38,17) och finskorna Toivonen-Jousima och Keskitalo sprang båda in på tiden 2.43.



1 febr: Håkan Holmgren i Mellerud fyller 75. Håkan är född i Borlänge 1942 men tävlade i skridsko för Södermalms IK när han var med i Grenoble 1968 på 500 m. Förutsättningarna var goda, 7 minus och vindstilla. 24 par innebar 48 deltagare från 16 nationer. Hasse Börjes åkte i första par på 41,2 vilket räckte till delad 15:e plats med Heike Hedlund (se 15 mars nedan). Manne Lavås åkte på 41,8 och blev 24:a men allra bäst av svenskarna åkte Håkan som kom en delad 8:e-plats på 40,8. Norges Magne Thomassen tog silver (också delat-med vinnaren från 1964, Mc Dermott, USA) på 40,5 och vann gjorde västtysken Erhard Keller på 40,3.

3 febr: Stefan Persson i Löddeköpinge fyller 50. Han är född i Malmö 1967 och tävlade i simning för Malmö KK när han var med i Seoul 1988 där han kom 17:e på 1500 m frisim, med tiden 15.24,33.

5 febr: Petra Hildér (nu Larsson) i Bålsta fyller 50. Hon är född i Tyresö 1967 och tävlade i simning för Järfälla SS när hon var med i Los Angeles 1984 i lagkappan på 4x100 m där Sverige kom 7:a.

6 febr: Gunilla Lundberg (nu Rasmuson) i Vallentuna fyller 60. Hon är född i Umeå 1957 och tävlade i simning för Borlänge SS när hon var med i Montreal 1976 i fyra grenar. På 200 m frisim blev Gunilla och Pia Mårtensson utslagna i försöken på 2.09,51 resp 2.09,85 och fick placeringar 24:a och 25:a. För final fordrades en tid på 2.03. Östtyskan Kornelia Ender vann guldets på 1.59,26. På 100 m rygg gick de 16 bästa till semifinal men Gunillas tid i försöken, 1.07,73, räckte bara till en 25:e-plats. Guldets vanns av östtyskan Ulrike Richter på 1.01,83. I lagkapppen 4x100 m medley kom Sverige 10:a (4.29,46) av 17 startande. Gunilla simmade rygg-sim (startsträckan) och de övriga i laget var Anette Fredriksson (bröstsim), Gunilla Andersson (fjärilsim) och Ylva Persson (frisim). Östtyskland med Richter, Anke, Pollack och Ender, vann finalen på 4.07,95 – nästan sju sekunder före USA. På 4x100 m fritt var Gunilla med på 3:e-sträckan i försöken där Sverige tog sig till final på tiden 3.57,48. I laget simmade också Pia Mårtensson, Ylva Persson och Ida Hansson. I finalen, där Gunilla ersattes av Diana Olsson, kom Sverige 7:a på 3.57,25. USA, med Shirley Babashoff på sista sträckan, vann på 3.44,82 – nytt VR.

10 febr: Glen Christiansen i Hamburg fyller 60. Han är född i Göteborg 1957 och tävlade där i simning för GKKN när han var med i OS i Moskva 1980. Glen kom 11:a (av 20 startande) på 200 m bröstsim med tiden 2.26,0. Det hade behövts knappt tre sekunders bättre tid för att nå final. Glen kom trea i första försökheatet (av tre) och besegrade där Peter Evans (Australien), Gustavo Torrijos (Spanien) och Albert Boonstra (Holland). Finalen vanns av Sovjets Robertoas Zjulpa (född

i Litauen och med Zalgiris Vilnius som klubb) på 2.15,85. Peter Berggren kom 7:a i finalen på 2.21,65.

14 febr: Thomas Persson i Ödåkra fyller 70. Han är född i Hälsingborg 1947 och spelade handboll för IFK Kristianstad när han var med i landslaget som kom 7:a 1972 i München. Thomas (med nr 13 på tröja och byxor) deltog i fyra av de sex matcherna och gjorde sex mål, varav fem i fint offensivt spel i avslutningsmatchen om plats 7 mot Ungern. Här de fyra matcherna: Polen (i Ulm 13-13), Sovjet (i Göppingen 11-11), Östtyskland (i München 11-14, 1 mål) samt mot Ungern (i München 19-18, 5 mål). Sveriges övriga matcher: Danmark (i Böblingen 16-10) och Tjeckoslovakien (i München 12-15). Jugoslavien vann guldets efter vinst mot Tjeckoslovakien i finalen med 21-16 – en finalmatch som inte dömdes av Leif ”Loket” Olsson. ”Loket” dömdes tillsammans med Hans Carlsson den så kallade ”moraliska finalen” i ena semifinalgruppen – den mellan Jugoslavien och Rumänien (14-13).

14 febr: Calle Johansson i Onsala fyller 50. Han föddes i Västra Frölunda 1967 och representerade Washington Capitals när han var med i Nagano 1998 där Tre Kronor kom 5:a.

16 febr: Henrik Forsberg i Bergforsen fyller 50. Henrik är född i Borlänge 1967 och var med i fyra raka OS 1992-2002. I Albertville 1992 tillhörde han Bergeforsens SK och gjorde fyra starter, 10 km, 50 km, jaktstart och stafett. 1994 i Lillehammer startade han på 30 km och var med i stafetten 4x10 km. I Nagano 1998 gjorde han fem starter, 10 km, 30

km, 50 km, jaktstart och stafett. I Salt Lake City 2002 var det skidskytte som gällde och Henrik tävlade då för Jämt Biathlon, Östersund - det blev tre starter, 10 km, 20 km och stafett 4x7,5 km. Gift med Magdalena Forsberg.

18 febr: Peter Liljedahl, bosatt i Kanada, fyller 50. Peter är född i Stockholm 1967 och var med i kanot (canadensare) i Barcelona 1992 då han representerade Sandvikens SS (SS=segelsällskap). Han nådde semifinal i klasserna C-1 500 m och C-1 1000 m.

19 febr: Per-Olof Karlsson i Malmö fyller 75. Han är född 1942 i Örebro och tävlade för Rastafloittiljen, Stockholm, när han seglade starbåt i Rom 1960. Klubbkamraten Sune, som fyllde 80 år den 21 december, var rorsman och i båten Mari kom de 10:a. Vann gjorde Sovjet med Timir Pinegin som rorsman och Fedor Sjutkov som gast i båten Tornado. 26 båtar kom till start i Neapelbukten under Vesuvius mäktiga silhuett den 29 augusti. Här den jämna placeringsserien för Mari: 8-8-12-11-10-9-12. Sammanlagd tid i sju seglingarna var 18 timmar, 21 minuter och 4 sek.

OBS: Uppgiften i Brunnhages OS-bok 1960 om att Sune och Per-Olof var bröder har visat sig felaktig. Fakta är att Per-Olof är son till Hjalmar Karlsson (guld i 5,5 m-klassen i Melbourne 1956) och bror till Arne Karlsson (silver i 5,5 m-klassen i Tokyo 1964).

19 febr: Jan Dahlgren i Brandbergen fyller 70. Jan är född 1947 i Stockholm och tävlade i höjdhopp för Österhaninge IF när han var med i München 1972 där han kom 11:a på 2,15. Av 40 startande klara-

de 19 man kvalgränsen 2,15 och Jan tog alla höjder han hoppade på i första försöket (2,00-2,06-2,09-2,12 och 2,15). Bland de utslagna på 2,12 fanns amerikanerna Dunn och Jourdan och tjecken Moravec (slovak från Bratislava) som hoppat 2,20 tidigare.

Finalen, som innehöll sammanlagt 143 hopp, blev en maratonföreställning (lägg till att 1500 m och 5000 m avgjordes under tiden samt att maratonlöparna kom i mål). 14 man tog sig över 2,15 – däribland då Jan som tog 2,05 i första och 2,10 och 2,15 i andra. Jan som tidigare under året klarat 2,22 var en av många som föll bort på 2,18 – endast fem hoppare klarade den höjden. Vann till slut gjorde Juri Tarmak, Sovjet (född i Tallinn, Estland), på 2,23 före östtysken Stefan Junge och amerikanen Dwight Stones, båda 2,21.

19 febr: Ingvar Hansson i Västra Frölunda fyller 70. Han är född 1947 i Göteborg och representerade GKSS i segling när han var med i München 1972 och i Montreal 1976 – båda gångerna tillsammans med John Albrechtsen (1936-85). 1972 i seglingarna i Kiel var Ingvar gast i nya klassen Tempest - en tvåmans kölbåt. John och Ingvar hade god hand med vindarna och lyckades hitta rätt väg i de flesta av seglingarna. Delresultaten 2-7-8-5-11-3-6 gav till slut en 4:e-plats. Vann guldet gjorde Sovjets Mankin/Dyrdyra. Om parets seglingar i samma klass 1972 läs här i Bonusinfo: Bjässige (200 cm lång och 96 kg tung) gästen Ingvar bildade 1976 tillsammans med rutinerade rorsmannen John svenskt guldpar. Göteborgarna var



med ”Virrvarr” närmast oslagbara i hård vind. Och hård vind var precis vad de flesta seglingarna under OS 1976 utkämpades under. Nu vann svenskarna överlägset. Men deras svit under åren 1975–77: VM-silver, seger i för-OS, EM-guld, OS-guld och VM-guld talar för att Albrechtson/Hansson och ”Virrvarr” säkert varit att räkna med i guldstriden oavsett väder-typ.

21 febr: Marie Lundqvist (nu Björk) i Västerås fyller 70. Hon är född där 1947 och tävlade i gymnastik för Västerås GF när hon var med i tre raka OS, Tokyo 1964, Mexico City 1968 och i München 1972. I Tokyo kom Marie 39:a av 86 startande och blev bästa svenska och i lagtävlingen kom Sverige 8:a. Övriga i laget – se Solveig Egman, 6 jan ovan. I Mexico City kom Marie 48:a av 101 startande och hon var bäst av de tre svenskorna, förutom då Marie och Solveig (59:a) deltog Marie Holm (58:a). I München kom Marie, nu med efternamnet Lundqvist-Björk, 69:a av 118 startande. Marie var Sveriges enda representant i gymnastik i OS 1972.

25 febr: Torbjörn Taxén i Uppsala (där han också är född 1952) fyller 65. Han spelade basket med KFUK-KFUM:s IK i Uppsala när han var med i Moskva 1980. Sverige kom där 10:a. Torbjörn spelade med i Sveriges samtliga sju matcher och gjorde 63 poäng – 14 mindre än Leif Yttergren som tillsammans med Roland Rahm var poängbäst med 77. Här resultaten: Italien 77-92, Kuba 59-71, Australien 55-64, Senegal 70-64, Tjeckoslovakien 61-83, Indien 119-63 och Polen 70-67.

26 febr: Ewa Rydell, nu gift Orrensjö, i Torslanda (född 1942 i Göteborg) fyller 75.

Ewa, dotter till fotbollslegendaren Sven Rydell (var med i det svenska bronslaget i Paris 1924), tävlade i gymnastik för GF Juno i Göteborg och var med i Rom 1960 och Tokyo 1964. Ewa blev bäst av de sex svenskorna i Rom i mångkampen med placering 29:a (av 124 startande). I hopp kom Ewa på 15:e plats. I Tokyo kom Ewa på plats 42:a (86 startande) och hon ingick också i lagen som blev 11:a resp. 8:a. Se även Solveig Egman – 6 januari ovan.

26 febr: Jan Nilsson i Borlänge fyller 70. Jan är född 1947 i Hammarstrand och tävlade där i rodel för Arta BK när han var med i Grenoble 1968. I den 1000 meter långa backen (fallhöjd 110 m) i Villard-de-Lans (3,5 mil från Grenoble) åkte han i dubbelklassen tillsammans med Ivar Bjare (1943-95) och placeringen blev 13:e (tiden 1.41,56 på de två åken) av 14 startande kälkar. Segrade gjorde östtyskarna Bonsack/Köhler på tiden 1.35,85. Jan tävlade också i singelklassen och där kom han 23:a av 50 startande (Ivar kom 32:a, 3.02,80) med sammanlagda tiden 2.57,91 på de tre åken (åk fyra blev inställt p g a blidväder). Vann guldet gjorde Manfred Schmid med tiden 2.52,48.

26 febr: Patrik Sandström i Onsala fyller 50. Han är född 1967 i Västra Frölunda och tävlade i segling för GKSS när han var med i Sydney 2000 – i nya klassen 49er, där placeringen för Patrik och John Harrysson blev 17:e (av 17 båtar). 49er (namnet p g a båtens längd 4,9 meter) är en tvåmansjolle med trapets (en anordning som används för att med hjälp av besättningens kroppsvikt agera hävstångsvikt för att tynga ned båten). 49ern har en maxhastighet på 1,9 gånger vindens hastighet, vid 10 m/s kan alltså 49ern i bra förhål-

landen segla i 20 m/s. Det är ungefär 39 knop. Världsrekordet ligger på 24,1 knop. Inför OS 2012 fick 49er en större rigg för att ligga i framkant inom skiffsegling. I Rio 2016 introducerades en damklass med mindre rigg under namnet 49er FX.

28 febr: Vivi-Anne Wassdahl i Åre fyller 85. Vivi-Anne, som är född 1932 i Stockholm, tävlade för Östersund-Frösö SLK när hon var med i samtliga tre alpina grenarna i Cortina 1956. Hon lyckades bäst i slalom där hon kom 28:a. Banan hade 41 portar, mätte 456 m med en fallhöjd på 175 m och det tunna snötäcket höll bara för de första i startlistan. Svenskorna, förutom Vivi-Anne, även Eivor Berglund och Ingrid Englund hade startnr 28, 31 och 39 av 48 startande och det var bara Wivi-Anne som kom i mål, 30 sekunder efter startnr René Colliard (startnr 1) från Schweiz som också vann andra åket. Wivi-Anne fick dessutom enligt dåvarande regler fem sekunders tillägg för en missad port. I andra åket gick det mycket bättre och Vivi-Anne hade där åttonde tid (59,6), endast 2,9 sek efter Colliard och slog där bl.a. Sidorova från Sovjet som tog bronsmedaljen. Noterbart här också framgångarna för Norge som hade fyra åkare bland de 13 främsta, Björnbakken, Sandvik, Niskin och Jörgensen. I storslalom kom Vivi 31:a (2.06,4), 10 sekunder efter segrande tyskan Reichert. I störtloppet blev placeringen 42:a och där vann Berthod, Schweiz.

4 mars: Arne Johansson (nu Tevall) i Stockholm (där han också är född 1927) fyller 90. Arne cyklade för CK Crescent i Stockholm när han var med i Helsingfors 1952 i bancykling. Tillsammans med Bengt Fröbom, Owe Nordqvist och Stig

”Kocken” Andersson startade de i förföljeloppet på 4 km för lag. De i bancykling rutinerade svenskarna skötte sig med all heder – 11 lag noterade sämre tid bland de utslagna varför placeringen kan beräknas till 9:a bland 20 startande nationer. Italien vann finalen mot Sydafrika på tiden 4.46,51 och svenskarnas tid i försöken var 4.58,2 – drygt tre sekunder efter Schweiz som gick vidare till kvartsfinal.

4 mars: Jonas Edman i Bankeryd fyller 50. Han är född i Linköping 1967 och tävlade i gevärsskytte i OS för Jönköpings SKG, 2000 i Sydney och 2004 i Aten.

4 mars: Michael ”Roddarn” Andersson i Oskarström fyller 50. Han är född 1967 i Viken och deltog i tre raka OS i cykeltävlingarna, 1992 i Barcelona, 1996 i Atlanta och 2000 i Sydney. De svenska klubbar han representerade var Spårvägens CF, Team Virsbo CK respektive CK Bure, Halmstad. ”Roddarns” bästa OS-placering blev 37:a i tempoloppet i Sydney.

6 mars Benny Östlund i Borlänge fyller 65. Benny, som är född i Mockfjärd 1952, tävlade för Gagnef-Mockfjärd PSK när han var med och sköt frispistol i Seoul 1988. Placeringen blev 14:e på 557 poäng sedan en oturlig förstaserie endast givit 87. Övriga serier sköt Benny 93-95-93-94-95 ! Rumänen Babii vann guld, tre poäng före Ragnar Skanåker. 1992 representerade Benny Dala-Floda PSF och med exakt samma poäng som 1988 kom han nu 15:e – även nu fyra poäng från att bli bland de åtta till finalserien på tio skott. I Barcelona deltog han också i klassen Luftpistol och där blev han delad 26:a (med bl.a. Skanåker) på 574 poäng. Blott 16-åriga vitryssen Lukatsjik vann frispistol (Skan-

åker tog brons) och kinesen Wang luftpi-stol (585 i grundomgången).

8 mars: Olle Ferm i Sollentuna fyller 70. Han är född i Norrköping 1947 och tävlade för Norrköpings KK när han var med i simning i Tokyo 1964 och i Mexico City 1968. I Tokyo kom 17-årige Olle trea i sitt försöksheat (starten blev i sista stund framflyttat en timma) på 400 m medley på tiden 5.10,5 då han besegrade bland andra Alex Alexander (Australien), Gudmundur Gislason (Island) och Hanno Vaahtoranta (Finland). Tiden gav placeringen 16 av 30 startande – det hade behövts en tid på i paritet med Olles årsbästa, 5.04,2, för att nå finalen. Finalen vanns av suveräne Dick Roth, USA, på världsrekordet 4.45,4 – en förbättring med 3,2 sekunder av hans egna, satt i försöken.



1968 räckte Olles tid 5.18,9 till 26:e plats av 35 startande – finalen vanns av Charlie Hickcox, USA, på 4.48,4. Hans Ljungberg hade 11:e bästa tid med 5.06,1. Olle simmade också den nya OS-distansen 200 m medley och kom där 33:a av 46 startande. Tiden för Olle var 2.27,5 -10 sekunder från finalplats. Hickcox (född 6 febr 1947 och avliden 15 juni 2010) vann finalen på 2.12,0. Olle simmade också lagkapp 4x200 m fritt och tillsammans med Ljungberg, Gunnar Larsson och Lester Eriksson nådde Sverige final som 7:a efter 8.10,9 i försöksheat. I finalen på ytterbanan gick det långsammare och tiden 8.12,1 innebar slutplacering 8:a. Olle simmade andra sträckan i försök på 2.04,9 men bytte i finalen sträcka med Gunnar

Larsson och hade då på tredje 2.04,7. USA vann på 7.52,3 efter att Mark Spitz (tyngd av en fjärrfinal) ”bara” simmat på 2.00,5 på tredje sträckan. Don Schollander avslutade på 1.54,6 och USA:s B-lag hade i försöken 8.05,1.

10 mars: Karl Bergström i Sollentuna fyller 80. Karl, som är född i Själevad (Örnsköldsvik) 1937, boxades för Djurgårdens IF när han var med weltervikt (-67 kg) i Rom 1960. I Palazzo dello Sport mötte han Joseph Lartey från Ghana, en jämn match som Karl förlorade på poäng. Lartey förlorade sedan till Radoniak, Sovjet, som gick till final. Giovanni Benvenuti, Italien, vann finalen på poäng.

11 mars: Tord Andersson i Skanör fyller 75. Tord, som är född i Malmö 1942, tävlade för Malmö SS när han var med i simhopp 1968 i Mexico City. Efter ett lyckat hopp, två och en halv volt bakåt, låg Tord fyra i finalen men efter halvmissar i nionde och tionde hoppen slutade Tord 7:a på 151,50 – personligt poängrekord. Bernhard Wrightson, USA, vann på 170,15. I höga hopp från 10 meter låg Tord 8:a efter sju hopp men i finalserien för de 12 bästa tappade han placeringar och slutade 11:a. Antalet startande var 35 och vann sitt första guld (av tre raka) i denna disciplin gjorde Klaus Dibiasi, Italien (född 1947 i Österrike). Pappa Karl Dibiasi tävlade i simhopp i OS 1936 i Berlin.

15 mars: Heike Hedlund i Lit (där han också är född 1942 och där Sven ”Plex” Petersson föddes) fyller 75. Heike tävlade för IF Castor i Östersund och var med i skridsko i Innsbruck 1964 och i Grenoble 1968. Han körde kortaste distansen, 500 m, på isovalen som låg alldeles intill vin-

terspelens centrumarena Olympiastadion. Sveriges berömda ismakare Gösta Nilsson, som även fixade isen i Cortina 1956, såg till att förhållandena var de bästa. Heike gjorde fina 41,0 vilket räckte till en sjundeplats bland 44 startande. Vann gjorde amerikanen Richard "Terry" McDermott på 40,1 i 17:e paret när solen just tittat fram. Silverplatsen delade norrmannen Gjestvang med Sovjetåkarna Grisjin och Orlov. Övriga svenskar, Björn Lekman, Bo Ollander och Manne Lavås, kom på platserna 22, 27 och 29 med tiderna 42,1, 42,6 och 42,7. 1968 kom Heike på plats 15 på 41,2 och det räckte inte till att bli bäste svensk – Håkan Holmgren (se 1 febr ovan) kom 8:a på 40,8.

15 mars: Svante Granholm i Ytterby fyller 70. Han är född i Sundsvall 1947 och han hade Västra Frölunda IF som klubb när han var med 1968 i ishockeyturneringen i Grenoble där Sverige kom 4:a. Svante (i C-kedjan med tröja nr 17) spelade med i sex av de sju matcherna och gjorde ett mål – mot Finland då han gjorde 2-0 efter 22.35. Håkan Wickberg hade gjort 1-0 i första efter pass från Bert-Ola Nordlander (det står felaktigt i OS-boken, sid 44, att Svante gjorde det målet). Här Sveriges resultat: USA 4-3, Västtyskland 5-4 (spelade ej), Östtyskland 5-2, Finland 5-1, Sovjet 2-3, Kanada 0-3 och Tjeckoslovakien 2-2. Sovjet med Anatolij Firsov som bäste målskytt (12 mål) vann guld.

15 mars: Göran Johansson i Landvetter fyller 60. Han är född i Göteborg 1957 och tävlade i rodd för Mölndals RK när han var med i Moskva 1980, i klassen fyra utan styrman. I roddbassängen Krylatskoye i västra Moskva satt i den svenska båten från aktern räknat: Kent Larsson, Pär Hur-

tig, Jan Niklasson och Göran. De kom 5:a och sist i sitt försöksheat. I uppsamlingsheatet kom de 4:a med Kuba bakom och i B-finalen åter 4:a på 6.23,61 och återigen var Kuba efter. Frankrike vann B-finalen på 6.19,06 och Östtyskland A-finalen och guld på 6.08,17.

16 mars: Nils Stefansson i Söderhamn fyller 60. Han är född 1957 i Timrå och tävlade för Djurgårdens IF när han 1984 i Sarajevo var med i tvåmans- och fyrmansbob. Tillsammans med 53-åriga klubbkamraten Carl-Erik "Jätten" Eriksen som styrman (i sitt sjätte och sista OS) blev det en 19:e plats (av 28 startande) för 26-åriga Nils i tvåmans på sammanlagda tiden 3.32,61 i de fyra åken. Östtyskland vann både guld och silver, andraboben med Wolfgang Hoppe som styrman var först med 3.25,61. I fyrmansboba tillkom Tommy Johansson (sedemera Björnquist – också med i sommar-OS 1984 i Los Angeles på 400 m och 4x400 m) och Ulf Åkerblom och de kom 21:a på tiden 3.27,07. Även här vann Östtyskland dubbelt, nu var det förstaboba som Wolfgang Hoppe styrde till seger med tiden 3.20,22.

19 mars: Lars-Erik Skiöld (Sköld) i Trelleborg fyller 65. Född i Malmö 1952 brottades han för BK Envig i Lomma när han var med i Montreal 1976 och för GAK Enighet i Malmö i Moskva 1980. Lars-Erik (med smeknamnet Selma) fick 1976 en olycklig start i sin klass, grekisk-romersk lättvikt (-68 kg), med förlust mot Yli-Isotalo, Finland, på fall efter 5:32. Därefter klara poängsegrar mot Koldkes-



hi, Iran (22-8), och Ferenc Toma, Ungern (13-2), 10-7 mot turken Mutlu och vinst på fall mot västtysken Schönsdorfer efter 4:54. Rumänen Rusu blev för svår i match den 24 juli och Lars-Erik fick nöja sig med en 4:e-plats. Vann gjorde armeniern Suren Nalbadjan, Sovjet. I Moskva blev starten bättre – vinst mot Österrikes Hartmann (4:01) och Iraks Mahmoud (5:07). Seger efter en jämn match mot bulgaren Atanasov och därefter på fall (3:34) mot mongolen Byeandelgeriin Bold och Lars-Erik var klar för ny finalbrottning. I matchen mot Supron från Polen var Lars-Erik i ledning, 3-2, när han föll på en parad efter 3:08. Rumänen Stefan Rusu vann sedan i sista matchen med 5-1 och tog guldet medan Lars-Erik ändå var nöjd bronsmedaljör i CSKA-hallen denna dag som också hade datum 24 juli (jmf 1976 ovan).

20 mars: Ann-Margreth Frei - Käck (nu **Frei - Hall**) i Vail, Colorado, USA, fyller 75. Ann-Margreth, som är född i Kalmar 1942, tävlade i konståkning för IF Castor, Östersund, när hon var med i Innsbruck 1964. Av 30 startande låg Ann-Margreth, som då var bosatt i Schweiz) på plats 26 efter den obligatoriska figuråkningen men i den fria åkningen två dagar senare åkte hon upp sig och slutade sammanlagt på plats 21. Placeringen i fria åkningen blev så bra som 13 och en domare placerade henne som 7:a bl a före Peggy Fleming, USA (guldvinnare fyra år senare) efter 5,3 poäng för konstnärligt intryck och 5,6 i teknik. Vann gjorde Sjoukje Dijkstra, Nederländerna (landets första vinter-OS-guld), vars 54-årige far Lou, som var med i OS 1936 i skridsko, omkom i en bilolycka bara två månader efter dotterns OS-triumf.

20 mars: Jonas Thern i Värnamo fyller 50. Jonas är född i Falköping 1967 och representerade Malmö FF i fotboll när han var med i Seoul 1988 där Sverige kom 5:a. Jonas har många meriter i andra sammanhang, 75 A-, 12 OS-, 3 U- och 10 J-landskamper 1984-97. VM-brons 1994 och invald i svensk fotboll Hall-of-Fame är några.

21 mars: Håkan Lindström i Stockholm (på Roddargatan !) fyller 65. Håkan, som är född i Luleå 1952, seglade för KSSS, Stockholm, när han var med i Moskva-OS 1980. Som gast i starbåten med OS-guld-vinnaren från 1968, Peter Sundelin (se 13 januari här ovan), som rorsman blev det en 4:e plats i seglingarna i bukten utanför ett nybyggt seglingsstadion i Tallinn. Vann gjorde ”hemmabåten” med Valentin Mankin som rorsman. Ukrainaren från Kiev vann därmed sitt tredje OS-guld. I Österrikes silverbåt var Hubert Raudaschl rorsman i sitt femte raka OS – det skulle bli fyra spel till innan han slutade. Håkan och Peters delplaceringar var 6-5-5-1-5-7-2 och hade de båda inte missbedömt vindarna i ledning i femte seglingen hade det funnits stora möjligheter till brons – Italien var till slut endast åtta poäng före och tio hade Håkan/Peter hämtat in om man lyckats behålla ledningen denna dag den 27 juli.

24 mars: Miro Zalar i Karlskrona fyller 60. Miro är född i Ljubljana (Slovenien) 1957 och tävlade för KA2 IF i Karlskrona när han hoppade stav i Moskva 1980 och i Los Angeles 1984. I Moskva var kvalhöjden satt till 5,45 men då endast sju hoppare klarat 5,40 (däribland Miro) och fem klarat 5,35 avbröts kvalet. Bland de som försvann märktes Finlands Antti



Kalliomäki som några veckor innan OS satt nordiskt rekord med 5,66. Finalen blev fyra timmar lång och nio av de 12 klarade 5.45 eller mer. Miro stannade på 5.35 efter sammanlagt fem hopp, på 5,25-5,35-

5,45 (2 missar) och 5,50 (1 miss) och blev 10:a. Polens Wladyslaw Kozakiewicz vann på nya världsrekordet 5,78. Till Los Angeles 1984 kom Miro till start med en skada han ådragit sig strax innan och han missade samtliga sina tre hopp på 5.30 i kvalet - kvalgräns 5.45 men 5.30 räckte till final dit 14 hoppare tog sig. Guldet vanns av fransmannen Pierre Quinon på 5,75.

25 mars: Peter Feil i Skellefteå fyller 70. Peter är född i Eskilstuna 1947 och tävlade där i simning för Eskilstuna SS. Han deltog 1968 i Mexico City på den nya distansen 100 m fjäril men där tog han det lugnt (sparade sig till 200 m?) och blev utslagen i försöken på tiden 1.02,3. Bo Westergren (59,9) och Ingvar Eriksson (1.00,6) gick till semifinal. USA tog i finalen en trippel genom Russel (55,9), Spitz (56,4) och Wales (57,2). På 200 m fjäril vann Peter sitt försöksheat på 2.11,9 och gick som åttonde och siste man till finalen tack vare en imponerande slutlängd på 33,5. På ytterbana i finalen kämpade Peter i första hand mot Sovjets Kuzmin om fjärdeplatsen. Kuzmin vann den duellen, 2.10,6 mot Peters 2.10,9. Carl Robie USA vann på 2.08,7 och landsmannen och favoriten Mark Spitz slutade sist på 2.13,5.

26 mars: Hans Wieselgren i Randolph, New Jersey, USA, fyller 65. Hans, som är

född i Göteborg, fåktades för Göteborgs FK när han var med i lagtävlingen i värja i München 1972. I matchen mot Danmark (vinst 10-5) vann Hans tre av fyra matcher. I matchen mot Västtyskland (7-8) vann Hans en av fyra och i matchen mot Polen (7-9) tyvärr ingen. Övriga matcher för Sverige, som kom delad 7:a med Norge, var Ungern (guldmedaljörerna ! - vinst 10-5), USA (9-2) och Sovjet (7-8). Övriga i laget var Rolf Edling, Carl von Essen, Orwar Jönsson och Per Sundberg. Två år efter OS flyttade Hans till USA på ett scholarship på NY University (NCAA-mästare 1977) och sedan



dess har han blivit kvar över där och sedan 1981 har han arbetat inom Mars-koncernen (bl a choklad), lämpligt när man är född i mars....

27 mars: Harald Lückner, Hammarö, fyller 60. Han är född i Marstrand 1957 men uppvuxen i Mariestad. Harald spelade ishockey för Färjestads BK när han var med i Lake Placid 1980 där Sverige kom 3:a och knep bronset. I tröja nr 22 spelade Harald med i sex av sju matcher - han stod över mot Finland; USA 2-2, Rumänien 8-0, Västtyskland 5-2, Norge 7-1, Tjeckoslovakien 4-2, Finland 3-3 och Sovjet 2-9. USA vann överraskande guldet efter vinst mot Sovjet 4-3 i slutspelet.

27 mars: Lars Lagerborg i Tvååker fyller 50. Lars föddes i Åskloster och tävlade i brottning för Varbergs AIK när han var med i grekisk-romersk klass -67 kg där han blev placerad.



29 mars: Jan Holmlund i Malmberget fyller 60. Jan föddes i Gällivare 1957 och tävlade i backhoppning för Koskullskulle AIF när han var med i Lake Placid 1980. I lilla backen (70 m) kom Jan, som var ende svensk i backhoppning, på plats 34 (48 startande) med poängen 195,5 efter hopp på 75 och 71 meter. Vann gjorde Toni Innauer från Österrike med poängen 266,3 efter hopp på 89 resp 90 meter. I den stora backen, 90-metersbacken, missade Jan helt i uthoppet och det blev en vådlig vurpa (hoppet mättes till 75 meter och gav poängen 26,2 efter domarsiffrorna 4,0-3,0-1,0-1,0-2,0-1,0) som visades i många reprisar i nordamerikansk TV och vi idrottsintresserade som såg direktsändningen i svensk TV glömmet det nog aldrig. Så här lät det när Sven ”Plex” Peterson refererade: -Nu, Koskullskulle, ska vi titta extra noga för här kommer Janne Holmlund. Men vad gör karln, oj, oj, oj hur gick det där då...

Janne själv berättade så här för några år sedan: Jag var övertänd och tog i för hårt och alldeles för tidigt, vinden hjälpte också till. Jag fick framåtrotation och störtade med huvudet före. Det såg värre ut i bild än i verkligheten för underbacken tar

undan ganska bra, påpekar Janne. Det var bara ett nyckelben som gick, tre veckor senare hoppade jag igen.

30 mars: Bengt Asplund i Örebro fyller 60. Bengt är född 1957 i Säffle och representerade Örebrocyklisterna i Moskva 1980 och Härnösands CK i Los Angeles 1984 – båda gångerna var han med i lagtempot över 10 mil. I Moskva distanserades den svenska kvartetten Anders Adamson, Mats Gustafsson,



Håkan Karlsson och Bengt med över sju minuter av guldvinande Sovjet. Sveriges tid, 2.08,33,7 räckte till placering 12 i startfältet som bestod av 23 lag.

1984 kom Sverige femma på 2.04,46 med Bengt, Per Christiansson, Magnus Knutsson och Håkan Larsson i laget. Italien vann på 1.58,28 på en ny typ av cykel med hela ekerlösa hjul – hela fyra minuter före tvåan Schweiz. Svenskarna hade också en ny typ av lagtempocyklar – en småländsk nyhet med 24-tumshjul både fram och bak.

Ett tack till Carl-Johan Johansson i Harlösa som har koll på födelsedagarna.

MISSA INTE

SOF:s årsmöte som hålls i Stocholm den 22 mars 2017. Detaljer om plats och programinnehåll presenteras i nästa nummer av SOF-Bulletinen.

Avlidna Olympier

– nedtecknat av Tommy Wahlsten

Yngve Brodd föddes i Seglora i Västergötland den 9 juni 1930 och avled i Göteborg den 23 september 2016, 86 år fyllda. Yngve var ett stjärnskott våren 1952. Allsvensk debut för Örebro SK och målskytt mot Djurgården i april och efter fem allsvenska matcher redo för landslaget (Holland 0–0). Yngve var Sveriges vänsterinner i samtliga fyra matcher i Helsingfors-OS. Dynamiske Brodd öppnade med två mål mot Norge (4–1). Mot Österrike (3–1) i kvarten var det ÖSK:aren som vräkte in 2–1 i 85:e minuten sedan Ingvar Rydell vunnit en luftduell. Efter storförlost 6-0 mot blivande segrarna Ungern i semifinal hemfördes bronset efter vinst i avslutningsmatchen mot Tyskland, 2-0. Totalt 20 A-landskamper (12 mål) 1952–63. Allsvensk i Örebro SK 1952 och 1962–64 i IFK Göteborg efter hemkomsten från Frankrike där han spelade i Toulouse FC 1953–56 och 59–62 samt i FC Sochaux 1956–59. Efter spelarkarriären bland annat tränare för IFK Göteborg och Örgryte IS. Även allsvensk spelare i bandy för Örebro SK.

Per Eriksson föddes i Nyhammar (3 km norr om Grangärde) den 11 april 1925 och avled i Uppsala den 6 oktober, 91 år fyllda. Han tävlade för Ljusne AIK när han deltog i tiokampen i London 1948. 37 deltagare tävlade i ihållande regn och Per slutade 7:a totalt efter 11,9 (100 m), 6,80 (längd), 11,96 (kula), 1,80 (höjd), 52,5 (400 m), 16,2 (110 mh), 34,91 (diskus), 3,30 (stav), 56,67 (spjut) och 4.35,8 (1500 m) och slutpoäng 6.731. Segrade gjorde 17-åringen Bob Mathias, USA, 7.139 po-

äng. Erik ”Epa” Andersson (1921-2002) kom 5:a på 6.877 och Kjell Tännander (f. 1927) 14:e på 6.325.

Johan Fischerström föddes i Malmö den 15 september 1944 och avled i Tyresö den 28 september 2016, 72 år fyllda. Efter att ha börjat som gymnast blev det handboll för Johan - i SoIK Hellas och deltagande i första OS-tävlingen för sjuannahandboll – i München 1972. Handboll fanns med på OS-programmet 1936 (och som uppvisningssport 1952 men då var det 11-manna utomhus som gällde). Johan var med i tre av Sveriges OS-matcher, mot: Polen i Ulm (11-13), Östtyskland i München (11-14) och Ungern i München (19-18 då Johan gjorde ett mål). Sverige slutade 7:a efter att ha spelat även dessa matcher: Sovjet i Göppingen (11-11), Danmark i Böblingen (16-10) och Tjeckoslovakien i München (12-15).

Rune Larsson föddes den 17 juni 1924 i Stockholm och avled den 17 september 2016, 92 år fyllda. Han tävlade i friidrott för UIF Matteus-Pojkarna (MP). Han var med i London 1948 och erövrade dubbla bronsmedaljer, dels individuellt på 400 m häck och dels i stafett 4x400 meter. Han var också med på 400 m där han kvalificerade sig för semifinalen (efter lopp på 48,8 och 49,2) där han dock avstod från att starta.

I OS-boken 1948 kan man läsa följande ”Efter en fin försång hade man bespetsat sig på en stark insats av den kämpaglade friskusens och man blev inte besviken även om enstaka optimisters ljusblå drömmar om guld inte förverkligades”. I försöksloppet gick Rune klart vidare på 54,5 och i semifinalen någon timme senare slog han till med en spurt som på upploppet förde

honom från 5:e till 1:a plats med tiden 51,9 - nytt olympiskt rekord. I finalen på ytterbanan nådde Rune 52,2 och det räckte till brons. Amerikanen Cochrane vann på nya rekordtiden 51,1. I långa stafetten sprang också Kurt Lundquist, Lars-Erik Wolfbrandt och Folke Alnevik. Tiden i finalen var 3.16,0 och USA vann på 3.10,4 före Frankrike 3.14,8. Jamaica och Italien tvingades bryta och endast fyra lag (Finland en bit efter) fullföljde. I Helsingfors 1952 blev Rune utslagen i semifinalen på 400 m häck på tiden 53,9 och i stafetten 4x400 var tiden, 3.13,4, denna gång inte tillräckligt bra för att nå final.

Rune vann 1946 också ett EM-brons på långa häcken. 1951 tilldelades Rune Larsson Svenska Dagbladets guldmedalj "för avgörande insats i landskampen mot Frankrike".

SM-guld vann Larsson åtta gånger: 400 meter 1947-48 och 400 meter häck 1946-51.

William Löfqvist föddes i Gävle den 12 april 1947 och avled också där den 23 oktober 2016, 69 år fyllda. "Wille" var med i Tre Kronor i OS 1980 i Lake Placid då Sverige tog brons. Han var målvakt i matcherna mot Rumänien (8-0) och Norge (7-1) och var reservmålvakt i de övriga fem då Pelle Lindbergh var målvakt. "Wille" var en målvakt som jobbade med okonventionella medel. När inspirationen kom kunde den gladlynte gävlesonen stå för de mest fantastiska räddningar. Liksom legendaren Leif "Honken" Holmqvist kom han från Strömsbro IF, hos vilka han också debuterade i högsta serien, division 1. Det var dock i lokalkonkurrenten Brynäs de stora framgångarna kom. "Wille" vann SM-guld med Brynäs sex gånger: 1970, 71, 72, 76, 77 och 80.

Eivor Olsson-Lagman föddes i Göteborg den 27 september 1922 och avled där den 12 november 2016, 94 år fyllda. Hon tävlade i friidrott/kulstötning för Redberglids IK när hon var med i London 1948 och i Helsingfors 1952. Eivor vann 14 raka SM-guld i kula, 1943-1956 (de tre sista för GKIK) och 1946 kom hon 5:a i EM i Oslo på 11,43. 1948 var premiär för kulstötning för damer i OS och Eivor stötte i försöken 12,62 och klarade elegant kvalgränsen på 12,30. I finalen lyckades hon sämre och slutade där 11:a på 11,84. Micheline Ostermeyer från Frankrike vann på 13,75 och Eivors resultat i försöken tidigare på dagen hade räckt till placering sex. 1952 var de ryska damerna med och Galina Zybina vann på nytt VR, 15,28. Eivor kom på plats 13 med 12,46 efter att ha stött 12,70 i försöken tidigare på dagen.

Thörner Åhsman föddes den 30 juli 1931 i Kungshamn och avled den 30 oktober 2016 i Göteborg, 85 år fyllda. Han boxades för Landala AK i Göteborg och var med i Melbourne 1956 där han kom 5:a i tungvikten (+81 kg). Thörner vann först mot irländaren Sharkey på ko i rond 3 för att fem dagar senare själv förlora mot blivande silvermedaljören, ryssen Lev Mukhin (1936-77) på ko i rond 1. Guldet vanns av Pete Rademacher, USA, som sedan blev proffs och i sin första match, 1957-08-22, mötte, och förlorade mot, OS-guldmedaljören i mellanvikt 1952, Floyd Patterson (1935-2006), om tungviktstiteln. Även Thörner blev proffs och boxades 16 matcher 1957-62 varav han vann 11 och förlorade 3.

Posttidning

Returadress:

B

PORTO
BETALT

*SOF c/o Mårten Hougström
Mäster Simons väg 24
170 66 SOLNA*

Minne från inställt spel

Vet någon SOF-läsare något om den här duken? Experterna i tv-programmet Antikrundan ansåg den värd 6-700 kr. Håkan Sundström vill gärna veta mer och berättar här vad som gjorde honom nyfiken.

Jag träffade min goda vän Gunnel Ekman från Gävle på en kräftska i augusti. Hon visade mig en liten duk med olympiamotiv. Jag såg genast att eftersom Finlands flagga prydde de fyra hörnen och att Tyskland var representerat av en flagga med nazistregimens hakkors förstod jag att duken ingick i informationsmaterialet inför OS i Helsingfors

1940, de Olympiska spel som tyvärr ställdes in sedan andra världskriget brutit ut hösten 1939.

Gunnel berättade att hon hade fått duken från sin pappa.

– Olympiaduken vet jag inget om, men min faster på 93 år sa att pappa låg i militären i Kalix och kanske han fått den där av någon finne.

– Pappa var inte över till Finland i alla fall. När Antikrundan i TV var i Högbo var jag där och vinkade till mig en expert. Han sa att duken var extra fin i färgen och på Tradera kunde jag kanske få 6-700 kr. Jag tänker inte sälja den i alla fall, jag tyckte det var roligt att visa mina barnbarn just då när det var Olympiad.

Jag ville veta mer och vände mig till vår



SOF-medlem Jean Cronstedt med rötter i Finland och olympisk gymnast i Rom 1960. "Janne" kunde tyvärr inte ge mig mer information än detta:

– Omslaget till Glosar Wells bok OLYMPIADEN 1952 pryds av flaggrader upptill och nedtill. Den inbördes ordningen dem emellan är annorlunda än den på duken från 1940. Den till synes välbevarade duken är säkerligen unik då det sannolikt inte finns många sådana kvar. Ser fram emot nästa SOF-bulletin, skrev Janne.

Men det kanske finns någon annan i SOF Bulletinens läsekrets som vet mer om det PR-material som användes under de sista åren på 30-talet för att sprida information och intresse för sommar-OS i Helsingfors 1940? Hör av dig till undertecknad eller till redaktör Sten Feldreich.

HÅKAN SUNDSTRÖM